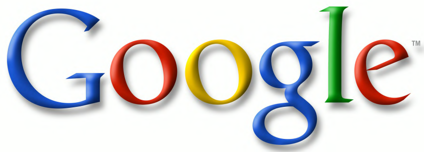
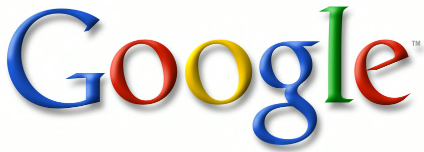

VE RI
TAS

ELINAN SURMA

GUSTAF von NUMERS.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PORVOOSSA

ELINAN SURMA

ELINAN SURMA

SEITSEMÄN KUVAELMAA

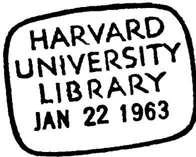
KIRJOITTANUT

GUSTAF v. NUMERS

SUOMENNOS

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

PORVOOSSA 1908
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINOSSA

KAARLO BERGBOMIN

MUISTOLLE

KIITOLLISUUDELLA

GUSTAF v. NUMERS

HENKILÖT:

KLAUS KURKI, Laukon isäntä.
KIRSTI FLEMING, Vääksyn emäntä, Klaus Kurjen ensimäisen puolison, Kaarina Flemingin sisar.
JUHANI FINCKE, Suomelan isäntä.
EBBA, hänen vaimonsa.
UOTI } heidän lapsensa.
ELINA }
UOLEVI FRILLE, Laukon taloudenhoitaja.
VESILAHDEN ROVASTI.
VESILAHDEN KANTTORI.
ROUVA KIRVES.
ROUVA LINNUNPÄÄ.
VAPPU, Kirstin imettäjä.
1:NEN RITARI (STJERNKORS).
2:NEN RITARI (BITZ).
1:NEN NUORI RITARI (TAVAST).
2:NEN NUORI RITARI (HORN).
KULJEKSIVA LAULAJA.
LYYLI, Elinan kamarineiti.
MESTARI BALTHASAR, Kurjen saksalainen kokki.
SAKSALAINEN SOITTONIEKKA.
MATTI NIILONPOIKA, Kurjen huovien päämies.
KIRSTIN PALVELIJA.
KURJEN PALVELIJA.
TALONPOIKA.
KERJÄLÄINEN.

Häävieraita. Laukon, Suomelan ja Vääksyn palvelijoita. Talonpoikia. Kuoripoikia.

1:nen kuvaelma Suomelassa. — 2:nen Vesilahden kirkon sakaristossa. — 3:s Laukossa. — 4:s Suomelassa. — 5:s Vääksyssä. — 6:s ja 7:s Laukossa.

Aika 15:nnen vuosisadan keskivaiheilla.

Ensi kerran esitetty Suomalaisessa teatterissa 30 p. lokak. 1891.

ENSIMÄISET ESITTÄJÄT:

Klaus Kurki — *Axel Ahlberg.* Kirsti Fleming — *Ida Ahlberg.* Juhani Fincke — *Kaarlo Vuori.* Ebba — *Mimmy Leino.* Uoti — *Anton Franck.* Elina — *Katri Rautio.* Uolevi Frille — *Knut Weckman.* Vesilahden rovasti — *Adolf Lindfors.* Vesilahden kanttori — *Iisakki Lattu.* Rva Kirves — *Naemi Kahilainen.* Rva Linnunpää — *Saimi Järnefelt.* Vappu — *Emelie Stenberg.* 1:nen ritari — *Emil Falk.* 2:nen rit. — *Kaarle Halme.* 1:nen nuori rit. — *Robert Reino.* 2:nen n. rit. — *Väinö Kahilainen.* Kuljeksiva laulaja — *Aleksis Rautio.* Lyyli — *Maria Salin.* Mestari Balthasar — *Taavi Pesonen.* Soittoniekka — *Iisakki Lattu.* Matti Niilonp. — *Kaarle Halme.* Kirstin palv. — *Väinö Kahilainen.* Kurjen palv. — *Hemmo Kallio.* Talonpoika — *Aleksis Rautio.* Kerjäläinen — *Benjamin Leino.*

ENSIMÄINEN KUVAELMA.

Tavallinen asuinhuone Suomelassa. Aamupäivä syksyllä. Emäntä, rouva. Kirves ja rouva Linnunpää Pirkkalasta istuvat vasemmalla puolen.

R. LINNUNPÄÄ.

No mutta sehän on ihan hirmuista.

R. KIRVES.

Niin, sanos muuta! Eikö se ole kauheata!

R. LINNUNPÄÄ.

Ja semmoista saa tapahtuakin!

R. KIRVES.

Niin, eikö se ole julmaa! Ja tiedäpäs, tuo ihminen pyöri lankonsa perässä jo silloin kun sisar vielä oli elossa — ajattelepas, kun vaimo oli elossa — ja kuitenkin tämä oli hänen oma oikea sisarensa.

EMÄNTÄ.

Ja hän oli niin sydämellisen hyvä ihminen, se Kaarina Fleming-vainaja.

R. KIRVES.

Niin olikin — niin olikin — se herttainen lapsiraukka! Ja hän tiesi siitä, vaan — sen surun hän vei

mukanansa hautaan, jossa hän nyt makaa Vesilahden kirkossa, Kurkien sukukammiossa.

EMÄNTÄ.

Mutta tiedättekö mitä ihmiset väittävät? Tuo raukka ei saa rauhaa edes omassa haudassansakaan, hän vaan käy ja kummittelee siellä Laukossa.

R. LINNUNPÄÄ.

Oikeinko kummittelee?

R. KIRVES.

Niin, siitä minäkin olen kuullut. Joka yö sanotaan hänen raskain askelin kävelevän edestakaisin salin ullakolla.

R. LINNUNPÄÄ.

No — mutta viatonhan hän oli, miksei hän saa rauhaa?

EMÄNTÄ.

Tietysti sentähden, että se Kirsti, hänen sisarensa, vielä on talossa —

R. KIRVES.

Tietysti sentähden! Aina siitä päivästä alkain, kun siellä oli hautajaiset —

EMÄNTÄ.

Niin — siitä on niinkuin viime kekristä vuosi —

R. KIRVES.

Niin — ajatteles — kokonaisen vuoden on Kirsti elänyt siellä. On muka hoitanut taloutta. Ja Kurkea hän julkisesti armastelee; ja rengit ja piiat puhuvat siitä.

Kyllä voitte silloin käsittää, kuinka avonaisesti menetellään —

R. LINNUNPÄÄ.

Mutta on se mieskin silloin aika elukka.

R. KIRVES.

Kurki, niin, — mutta hänhän on kuitenkin mies, hän, mutta toinen! Kirsti, näet, hän on nainen, ja häneltä voisi vaatia — —

R. LINNUNPÄÄ.

Ei, arvoisa kuomaseni! Miehet, miehet ne —

R. KIRVES.

Päinvastoin, rakas kuoma, päinvastoin! Jos mies rupeisi minun jäljessäni juoksemaan, niin kyllä silloin sanoisin: huuti! pois minusta! Ja — ja kyllä minä tiedän, ja me kaikki tässä, että miehen saa mihin tahtoo, jos kerran aletaan kaikella muotoa viehkeillä, ja sentähden minusta juuri Kirsti Fleming on kaiken pahuuden alku ja syy.

R. LINNUNPÄÄ.

Ei, ei varmaan. Miehet ovat saaneet enemmän ymmärrystä ja viisautta kuin me, sen kyllä myönnän. Mutta niinpä heidän tuleekin ottaa viisautensa varten.

R. KIRVES.

Kuulkaa, arvoisa kuomaseni! Minä sanon kuin sanonkin teille, että niin kauan kuin maailma seisoo, teemme me vaimot miehille mitä tahdomme. Ja — ja voutia minä en koskaan huoli ottaa talooni enkä myöskään mene hänen taloonsa; ja jos Kirsti tuppautuu siihen kirkonpenkkiin, jossa minä istun, niin en minä

vaan hänen tähtensä nouse — olkoon hän sitten syntyjään niin Flemingejä kuin onkin.

EMÄNTÄ

(*keskeyttäen*).

Älkäämme nyt siitä riidelkö; kyllä ne kumpikin ovat yhtä syyllisiä; kumma vaan, ettei rovastimme ryhdy asiaan. Mutta maan mahtavat tekevät mitä tahtovat. Hoho! poloinen se äiti, jolla tätä nykyä on täysikasvuisia tyttäriä. — Olen kuin olenkin sanonut piioille — ei sanaakaan Elinalle tästä — ei sanaakaan.

R. KIRVES.

Siinä te olette tehnyt aivan oikein.

(*Palvelija tuo virvokkeita.*)

EMÄNTÄ.

Rakkaat kuomaseni, tehkää hyvin — vähän kotitekoista olutta. Tässä on ihan tuoreita simaleipiä.

R. LINNUNPÄÄ.

Ne ovat erittäin hyviä.

R. KIRVES.

Oikein mainioita.

R. LINNUNPÄÄ.

Ihan kuin parasta danzigilaista marzipania —

R. KIRVES.

Mistä kuoma on saanut reseptin?

EMÄNTÄ.

Judikkalan rouvalta. Hän oli saanut sen Kurjen flaamilaiselta kokilta.

R. KIRVES.

Erinomaisia!

R. LINNUNPÄÄ.

Erinomaisia! — (*Hiljaa rouva Kirveelle.*) Voitteko syödä niitä?

R. KIRVES
(*ottaa toisen. Hiljaa*).

Ne ovat hirveitä! Ihan pilaantuneita! (*Ääneen.*) Mutta, rakkaat kuomaseni, kuulkaapas! Minä olen koko kesän miettinyt ja tuuminut, mitähän siitä tulee, jos se ihminen, tuo Kirsti, nyt saa — — Te ymmärrätte, rakkaat kuomat, mitä tarkoitan —

EMÄNTÄ.

No! Silloin ainakin kirkko korjaa heidät huostaansa.

R. LINNUNPÄÄ.

Olkaa pelvotta, sitä päivää emme näe, mutta jahka vaan kuulemme, että Kirsti neitsyt on matkustanut Tukholmaan sukulaisiinsa muka, niin kyllä silloin tiedämme mistä kenkä puristaa, ja silloin olemme kai päässeet koko kapineesta.

EMÄNTÄ.

Vannomatta paras, kuomaseni. Kurki on lapseton. Jos Kirstille syntyisi poika, ottaisi isä varmaan lapsen ja äidin luoksensa. Kun on niin paljon rikkauksia, niin totta hän tahtoo perillisen — ja nimi sitten, tuo kuuluisa Kurkien nimi, sehän kuolisi sukupuuttoon.

R. LINNUNPÄÄ.

Mutta voihan hän mennä uusiin naimisiin.

EMÄNTÄ.

Ei kukaan äiti antaisi lastaan semmoiselle, joksi hän nyt on tunnettu.

R. KIRVES.

Sitä minäkin — ei kukaan äiti, ei kukaan.

R. LINNUNPÄÄ.

Mutta eihän hän ainakaan voi naida Kirstiä. Onhan avio langon ja kälyn välillä kirkon lakia vastaan.

EMÄNTÄ.

Ooh — kuomaseni! Kyllä maan mahtavat keinoja keksivät.

R. KIRVES.

Jos tuo Kirsti tosiaan saisi palata takaisin ja istua koko ikänsä ja aikansa Laukossa —, ei kuomaseni, jos mitään niin hävytöntä saa tapahtua koko pitäjän pahennukseksi — silloin en minä tahdo enää näyttää rehellistä naamaani täällä Vesilahdella.

R. LINNUNPÄÄ.

Sen minä vaan sanon, että meillä Pirkkalassa ei koskaan saisi semmoista tapahtua.

R. KIRVES.

Luuletko sitten että kaikki ehkä käy päinsä täällä Vesilahdella?

R. LINNUNPÄÄ.

Ei, ei sen vuoksi, minä vaan — —

EMÄNTÄ.

»Ylhäiset» tekevät mitä itse tahtovat, olkootpa sitten missä ikään. Nämä Vesilahden Kurjet ovat kaikkina

aikoina olleet semmoista joukkoa, joiden kanssa ei mielellään ole tekemisissä. Me »alhaiset», me saamme kyllä koreasti pysyä alallamme. Tuo Flemingien suku on sekin niitä korskan korskeita. — Siis on parasta, että pysyy niistä eripuikkarillaan, minä en välitä mit'ikään Laukosta enkä Laukon touhusta, vaikka olemmekin naapuruksia. Minä olen sanonut miehelleni: meillä ei ole mitään tekemistä Kurkelaisten kanssa, älä sinä mene sinne, olen sanonut; älköönkä hänkään tulko minun ovistani sisälle, olen sanonut. Olkoonpa vaan niin, että he ovat »ylhäisiä» ja me »alhaisia» — mutta aateli kuin aateli!

R. KIRVES.

Niin, te olette aivan oikeassa, kuomaseni. Minäkin olen päättänyt, etten rahtuakaan piittaa heistä, en kuuna päivänä. — Ja te olette aivan oikeassa, kuomaseni: aateli kuin aateli, eikä Kirves-nimisen tarvitse koskaan väistyä Flemingin tieltä —

R. LINNUNPÄÄ.

Minun mieheni isä oli knaappina Turun linnassa semmoisella kuin Djeknellä — ja minä itse olen Tavastien sukua, sillä minun äidinisäni sisar oli piispan — —

EMÄNTÄ.

Ja minun mummoni taas oli syntyjään Natt och Dag ja polveutui neljännessä polvessa itse — —

R. KIRVES.

Ja Kirves-nimisiä oli maassa jo silloin, kun ruotsalaiset — — —

(*Uoti ja Uolevi tulevat sisään.*)

UOTI

(*ottaa pari jousta seinältä*).

Tiedätkö, siellä on kokonainen poikue, ainakin viisi koirasta, ne ovat siellä oleksineet koko viikon. Tätä jousta, kuule, koeta tätä, tämä on minun; siihen panin uuden jänteen kaksi päivää sitten. (*Tähtää.*) Ja nyt sillä ampuu vaikka pääskyn lennosta — —

(*Alkaa jännittää joustaan ja tarkastelee nuolikasaa.*)

UOLEVI

(*astuu esiin ja kumartaa emännälle*).

EMÄNTÄ.

No kas, Uolevi herra, tehän olette ystävällinen, kun tulitte meitäkin katsomaan.

UOLEVI.

Eihän siitä ole niin kauan kun minä viimeksi olin täällä, — mutta — —

EMÄNTÄ.

Uolevi herra on meille aina tervetullut. (*Uolevi kumartaa rouva Kirveelle.*) Ja tässä on rouva Linnunpää Pirkkalasta — ja junkkeri Uolevi Frille Laukosta.

R. LINNUNPÄÄ.

Vai niin, vai Laukosta, no sepä oli hauskaa!

EMÄNTÄ.

Niin, Laukosta.

R. KIRVES.

Tuosta suuresta Laukosta?

EMÄNTÄ.

Uolevi herra hoitaa Laukon suurta maanviljelystä,

kun vouti on pitkillä käräjämatkoillaan. — Istukaa, Uolevi herra. — No kuuluuko mitä uusia Laukosta?

R. KIRVES.

Niin, kuuluuko mitä uusia Laukosta? Uolevi herra istuu vaan tähän meidän keskeemme. Kuinka tuo komea Kirsti neiti jaksaa? Kyllä kai hän yhä edelleen on siellä ja hoitaa Laukon suurta taloutta? Niin — hän ei ole milloinkaan osottanut meille sitä kunniata, että olisi käynyt meitä katsomassa.

R. LINNUNPÄÄ.

Puhutteko Kirsti Flemingistä? Vai niin. Hänhän kuuluu olevan niin kaunis — —

R. KIRVES.

Sen asian tietää Uolevi herra parhaiten, nuori mies — hihihihi!

UOLEVI.

Eipä hänestä voi muuta sanoa; vaan ei hän ole minua varten — —

R. KIRVES.

Niin, ymmärtäähän sen —

R. LINNUNPÄÄ.

Minä en tiedä Uolevi herran mieltä, — ajattelin vaan, että kaksi nuorta saman katon alla — vai ehkä lienee Kirsti neiti jo kiinni jollain toisella taholla?

UOLEVI.

Minä en tiedä mitään! (*Emännälle.*) Vouti on ratsastanut Hämeenlinnaan, ja minä —

EMÄNTÄ.

Niin, minä näin hänen ratsastavan sille puolen pari päivää sitten knaappineen ja huovineen. Mikähän matkan tarkoituksena mahtaa olla? Ehkä tärkeitä Ruotsin uutisia?

UOLEVI.

En minä tiedä.

EMÄNTÄ.

Vai ehkä ainoastaan niitä tavallisia toimia —

R. KIRVES.

Niin — ainahan voudilla toimia riittää.

R. LINNUNPÄÄ.

No, nuori Kirsti neitonen asuksii siis nyt Laukossa — mutta hänellä on tiluksensa Kangasalla, eikö niin?

R. KIRVES.

No, mitä kummaa siinä, että hän majailee Laukossa lankonsa luona! Sehän on luonnollista.

R. LINNUNPÄÄ.

Sehän on aivan luonnollista, — lankonsa luona — niin — aivan luonnollista — —

R. KIRVES.

Onpa kuitenkin vahinko, että ne eivät voi mennä naimisiin keskenänsä.

R. LINNUNPÄÄ.

Naimisiin! Onko siitä ollut kysymystä!

UOLEVI (*ujostellen*).

Ei, nehän ovat lankomies ja käly.

R. LINNUNPÄÄ.

No, minähän ajattelinkin — tietysti — niin muodoin — mitään semmoista lemmensuhdetta ei siis liene olemassakaan.

UOLEVI.

Ei, en minä tiedä — —

R. LINNUNPÄÄ.

Ei, ei — luonnollisesti — sehän ei voisi koskaan tulla kysymykseen kahden niin läheisen sukulaisen kesken —. Kirsti hoitaa nyt vaan taloutta, ja vouti käy yhäti suruissaan, ikävöiden puolisovainajaansa. Niin — sehän on aivan luonnollista, että käly silloin on häntä lohduttamassa.

R. KIRVES.

Eikö ole vähän kamalaa asua näin talvis-aikaan noin suuressa rakennuksessa? Siellähän hoetaan yksin kummittelevankin. Sanotaan että Kaarina rouva — —

UOLEVI.

Minä en ole nähnyt mitään kummituksia —

R. LINNUNPÄÄ.

Ette nähnyt, vaan kenties kuullut.

UOLEVI.

En ole kuullutkaan.

R. KIRVES.

Niinpä vaan — minä tiedän aivan varmaan, että Kaarina joka yö kävelee siellä salin ullakolla.

UOLEVI
(*naurahtaen*).

Minä en ole yhtään yötä ollut salissa.

R. LINNUNPÄÄ.

Vai niin. — Ja voutihan taitaa olla hyvin kiintynyt kälyynsä — ehkäpä hän ei enää ajattele avioliittoa, antaa vaan kälyn jäädä luoksensa ainiaaksi. Jos hän niin hellii sitä kälyään, kuin huhu kertoo, niin lieneekin hyvin sydämellinen suhde heidän välillänsä?

UOLEVI.

En ole huomannut mitään, mikä — —

R. KIRVES.

Kyllähän sen kaikki tietävät.

R. LINNUNPÄÄ.

Ja se näyttää — lämpimältä heidän välinsä, vai kuinka? — Eikös niin, herra Uolevi?

UOTI
(*on saanut jousensa kuntoon*).

Kas niin, Uolevi. Älä seiso siinä nyt lypsättämässä itseäsi, vaan sano heille suoraan, että korea Kirsti neito on voudin jalkavaimo. No, tuletko, niin lähdemme?

(*Yht'-aikaa.*)

R. LINNUNPÄÄ.

Mitä sinä sanot, Uoti?

R. KIRVES.

Mutta Uoti, herra varjele!

EMÄNTÄ.

Uoti ei saa puhua semmoista.

UOTI.

Nyt muka ollaan pyhiä! — — Äiti, anna Uoleville sarkka olutta, ennenkuin me lähdemme.

EMÄNTÄ.

Voi niitä poikia tähän aikaan! Uolevi herra, tehkää hyvin ja juokaa vähän olutta, ennenkuin lähdette.

UOTI
(*huutaa*).

Elina!

R. LINNUNPÄÄ.

Mutta, herra Uolevi, eihän suinkaan liene mahdollista, että vouti ja Kirsti neitsyt — —

UOTI

Elina! Laukon Uolevi on täällä! Käväise pian kaksi sarkkaa olutta. — Äiti sanoi —

R. LINNUNPÄÄ.

Mutta sehän olisi kauheata —

UOLEVI.

Minä vakuutan, että minä en tiedä mit'ikään.

EMÄNTÄ.

Hiljaa, hyvät ystävät! Lapsi tulee.

R. LINNUNPÄÄ.

Ssyy!

R. KIRVES.

Ssyy!

(*Elina tulee, tuoden kaksi olutsarkkaa.*)

UOTI.

Ssyy-y-y, ssyy-y-y, ssyyy!

UOLEVI

(*kumartaa Elinalle, joka niiaa syvään*).

Me lähdemme metsästämään.

UOTI.

Kyllä kohta putoo teeret, Elina! Maljasi, Uolevi!

ELINA.

Hyi teitä! Te ette saa ampua niitä. Teeret ovat minun.

UOTI

(*laittelee joustansa*).

Kuka sen on sanonut? Ne ovat yhtä hyvin minunkin.

ELINA.

Ja sitten ne eivät enää tule takaisin.

UOTI.

Siitä saat olla varma.

UOLEVI

Minä tuon saaliini sinulle.

ELINA.

Niin — kuolleina.

UOLEVI.

Tahdotko siis, että minä en niitä ampuisi?

ELINA.

Sinusta lienee yhdentekevä, mitä minä tahdon.

(*Uolevin ja Elinan puhelun aikana seuraavat rouvat mukana ja vaihtelevat sanoja semmoisia kuin:*)

R. KIRVES.

Äidin nimi oli Klaara —

EMÄNTÄ.

Isä oli Göran Frille Janakkalasta.

Ettehän te minua tottele kuitenkaan.

R. LINNUNPÄÄ.

Niin aivan.

UOLEVI.

Jos niin tahdot, niin en minä niihin koske.

ELINA.

Suuri kiitos, Uolevi; sinä olet aina niin kiltti.

R. LINNUNPÄÄ.

Ai, ai, Uolevi herra! Mitä te sanotte pikku Elinalle, kun hän punastuu noin?

UOTI.

Älä seiso siellä lellittelemässä sisartani, tyhjennä sarkkasi ja tule.

ELINA.

Jos tahdotte metsästää, niin ampukaa susi, joka vei Mökin-Maija rukan lampaan yöllä. (*Lähtee.*)

UOLEVI.

Kun illalla palajan, tuon suden kuolleena mukanani.

UOTI.

No, joko lähdetään?

UOLEVI.

Lähdetään vaan!

R. KIRVES.

Onnea metsälle, Uolevi herra!

R. LINNUNPÄÄ.

Niin, onnea, ja tuokaa monta lintua! (*Uoti ja Uolevi lähtevät.*)

EMÄNTÄ.

Miellyttävä nuori mies, tuo Uolevi.

R. LINNUNPÄÄ.

Niin, hyvin herttainen.

R. KIRVES.

Hän ei tahtonut sanoa mitään.

R. LINNUNPÄÄ.

No, mutta näkihän sen hänestä kuitenkin selvään —

R. KIRVES.

Uolevi näkyy olevan hyvin mieltynyt Elinaan.

R. LINNUNPÄÄ.

Niin Ebba, kenties pian pääsemme häihinkin?

EMÄNTÄ.

Lapsi on lapsi vielä.

R. KIRVES.

Mutta Uolevi taitaa käydä usein täällä?

R. LINNUNPÄÄ.

Niin — hän näytti oikein hurmaantuneelta. Saan toivottaa onnea.

EMÄNTÄ.

Olkoon se nuorten asia. Minä olen sanonut miehelleni: emmehän pakota tyttöä enemmän yhdelle kuin toisellekaan. Ne ovat köyhiä molemmat. Tietysti, jos Uolevi voisi hankkia jonkun karjatalon Laukosta — — niin — —

ISÄNTÄ
(*tulee*).

Huh, huh! Tiedätkös, Ebba! En ensinkään arvaa, mitenkä saamme ohrat aittaan tänä vuonna. Nuo kirotut Laukkolaisethan ottavat putipuhtaaksi kaiken työväen meiltä muilta. — Onko sinulla olutta, muoriseni?

EMÄNTÄ.

Elina, tuopas olutta isälle. Tuommoiset suuret tilat ja tilukset ovat vaan koko seudun turmio.

ISÄNTÄ.

Se on ihan totta. Mitenkä tulette toimeen siellä Kurolassa päivämiehistä?

R. KIRVES.

Pulassa mekin ollaan! Juuri nyt, kun kaikkien pelloilla ja riihissä on mitä kiireellisin työ, niin tulee Laukko peltoineen ja riihineen — ikäänkuin heidän olisi tärkeämmät kuin meidän. — No, mitä uutta kuuluu?

ISÄNTÄ.

Vääksyn voudilta kuulin, että rovasti aikoo ruveta ahdistamaan sitä kerjäläistä, joka täällä kuljeksii ja saarnailee pitäjässä.

R. KIRVES.

Vai niin! — Kyllä onkin jo aika. Kuuluu olleen julmasti väkeä siellä Rekivuorella viimeisinä sunnuntaina.

R. LINNUNPÄÄ.

Hän oli suorastaan saarnannut harhauskoa. Semmoinen on välttämättä poltettava.

ELINA
(*tuo olutta*).

Tiedättekö, isä — vouti ratsasti ohitse äsken kaikkine miehineen.

ISÄNTÄ.

Vai niin — ja sinun piti kai taas juosta haihottaa ulos avopäin, ja kaikki piiat mukana.

ELINA.

Voi kuinka komeata! Hänellä oli varmaankin neljäkymmentä ratsumiestä muassa.

ISÄNTÄ.

Varo sinä vaan, ettei hän ota sinua satulaansa ja vie Laukkoon ja pistä siellä sinne suureen kellariinsa.

ELINA.

Eikö mitä — ei hän niin tee. — Kuules, isä, kun hän viimein ratsasti ohi, tervehti hän minua ja hymyili niin ystävällisesti. Kirkossa hän näyttää niin synkältä. Minua aina pelottaa tuo varjo, joka hänellä on silmän ylipuolla, mutta kun hän hymyilee, niin katoo kaikki pelko minulta, ja silloin hän näyttää niin sydämellisen hyvältä.

R. KIRVES.

Oh, hän on kyllä isäänsä.

R. LINNUNPÄÄ.

Sehän, kuulen ma, on ollut julman kamala mies, joka ei ole sietänyt ketään, ei ylhäistä eikä alhaista.

R. KIRVES.

Kyllä poika on samanlainen, ylpeä ja korskea kuin mikäkin.

ELINA

(*uhanpäin*).

Niin pitää miehen ollakin.

R. LINNUNPÄÄ.

Pirkkalassa väitetään, että poika on isää vielä pahempi, kun hän on päissään tai muuten hurjistuu. Hänestä kuuluu kamalia juttuja matkoiltansa — ei juuri meidän puolelta, vaan tuolla ylempänä pohjoisessa —

ELINA

(*kiivaasti*).

Se ei ole totta — —

ISÄNTÄ.

Menehän sinä katsomaan oluttasi, äläkä kinaile vanhain ihmisten kanssa.

ELINA

(*itsekseen*).

Ei, se ei voi olla totta, mitä ne sanovat voudista. (*Poistuu.*)

R. KIRVES.

Oletteko te kuulleet sitä, että Klaus Kurki on nyt taas ostanut koko Nurkkilan kylän? Eikö se ole kamalaa!

R. LINNUNPÄÄ.

Niinikään tekevät Bitzit Pirkkalassa. Pian on koko pitäjä heidän hallussaan.

EMÄNTÄ.

Niinhän ne rikkaat rehkivät.

R. KIRVES.

Kunpa sitten kaikki olisi rehellistä kauppaa.

R. LINNUNPÄÄ.

Kirsti Flemingillä kuuluu myös olevan hallussaan melkein koko Kangasala —

ISÄNTÄ.

Nuo »isoiset» ovat maamme turmio. Kaikki nuo Bitzit, Tavastit, Totit, Kurjet, Flemingit, joita yhä sikiää ja joita tulee maahan kaikilta ääriltä. Ne ovat ihan anastaneet vallan kuninkailta. Niin — jos ei arkkipiispa seisoisi vapautemme suojelusmuurina, olisimme ihan hukassa. Pian me muut aateliset emme merkitse mitään.

EMÄNTÄ.

Ne tekevät vaan mitä itse tahtovat, eivätkä huoli kirkosta eivätkä laista, niinkuin nyt esimerkiksi nämä meidän Kurjet täällä Vesilahdella.

ISÄNTÄ.

Ja kaikki virat sitten, kaikki virat, jotka avittaisivat meitä ylöspäin! Nekin he ottavat noin vaan kuin ilman aikojaan. Sentähden he vastustavatkin Kalmarin liittoa ja kuningasta Kööpenhaminassa. Kuningatar Margaretan aikana meillä oli oikea vapaus, mutta nyt —

EMÄNTÄ.

Minä olen aina sanonut, että jokaisen aatelisen pitäisi olla yhtä hyvä. Tulkoon Kurkikin minun talooni, en tässä rupea matelemaan. Fincke voi olla yhtä hyvä kuin Kurki.

R. LINNUNPÄÄ ja R. KIRVES.

Ja Kirves — ja Linnunpää.

(*Torventoitotuksia. Kaikki keikahtavat ylös.*)

R. KIRVES

(*juoksee ikkunaan*).

Nyt Kurki varmaan ratsastaa ohitse.

(*Tunkeutaan ikkunaan.*)

EMÄNTÄ.

Ei — tulkaa portaille, hyvät ihmiset, niin näemme paremmin.

ISÄNTÄ.

Eukko, eukko! Missä on minun parempi lakkini?

EMÄNTÄ.

Tuolla, hyvä Juhani! Juuri meidän talomme kunniaksi hän soitattaa.

R. LINNUNPÄÄ.

Onpa todellakin hauska nähdä häntä.

R. KIRVES.

Ai herttainen, kun ratsastaakin ihan tänne pihaan!

(*Kaikki pyörivät sekaisin.*)

(*Yht'-aikaa.*)

ISÄNTÄ.

Ihan pihaan.

EMÄNTÄ.

Ihan meidän pihaan.

R. KIRVES.

Ihan tänne pihaan.

R. LINNUNPÄÄ.

No, mutta sepäs minun täytyy nyt sanoa!

EMÄNTÄ.

Ei — Juhani! Voi miltä sinä näytät! Täällä on vaippa. Mene pian ulos ja ota vastaan. (*Isäntä menee.*) Voi, voi! Auttakaa minua, hyvät ystävät! Lyyli, Lyyli! Korjaa pois tuo. — Minkä näköinen minä olen! Voi, voi! Lyyli, Lyyli! Rakkaat kuomat! Tahdotteko ottaa hänet vastaan? Minun pitää mennä ulos ja viskata jotain päälleni. (*Kiiruhtaa ulos.*)

(*Suuri sekamelska*).

KURKI

(*tulee sisään isännän kanssa, hän on iloinen ja peräti ystävällinen. Eräs huovi tulee perässä suuri mytty kainalossa, jää oven suuhun*).

Ah! Kas, rouva Kirves! Kuinka jaksaa puolisonne, Niilo herra? Olkaa hyvä, pyytäkää häntä huomenna minun puheilleni Laukkoon. (*R. Kirves niiaa syvään.*) Ruotsista on tullut tärkeitä valtiollisia uutisia, joista tulee tuumia yhdessä. Onhan miehellänne suuri vaikutus pitäjässämme? *R. Kirves niiaa uudestaan syvään.*) Tämä lienee . . .

ISÄNTÄ.

Rouva Linnunpää Pirkkalasta.

(*R. Linnunpää niiaa syvään.*)

KURKI.

Aivan niin, Linnunpää Pirkkalassa. Kiitän teidän ystävällisestä käräjämajan-tarjouksestanne. Kyllä minä tulen, mutta minulla on silloin aika joukko seutukunnan nuoria aatelisia muassani. Sanokaa terveisiä miehellenne. Hän on kelpo mies, ja minä ajattelen ottaa hänet lainlukijakseni Pirkkalassa. Tervetuloa Laukkoon. (*R. Linnunpää niiaa syvään.*) — Vaan missä on herttainen emän-

tämme? — Ah — kas tuossa. (*Emäntä tulee.*) Tuon terveisiä teille jalosukuiselta rouva Sigrid Stjernkorsilta Hämeenlinnasta. Minä tulen juuri sieltä.

EMÄNTÄ.

Sehän on minulle suuri kunnia.

(*Palvelustyttö tuo olutta hopeapikarilla.*)

ISÄNTÄ.

Teidän onneksenne, herra ritari!

EMÄNTÄ.

Siitä suuresta kunniasta, mikä meidän vähäistä kotoamme kohtaa!

KURKI.

Teidän onneksenne, hyvä rouva, ja kaikkein jalojen naisten kunniaksi!

ISÄNTÄ.

Katso, Ebba, että voudin väki saa ravintoa.

KURKI.

Älkää nähkö vaivaa minun tähteni. Minun pitää heti lähteä.

ISÄNTÄ.

Ja mitä uutta kuuluu linnasta?

KURKI.

Kaarle Knuutinpoika on Raseporista purjehtinut Tukholmaan, tullakseen vielä kerran kuninkaaksi.

(*Suuri hämmästys.*)

ISÄNTÄ.

Arkkipiispa on siis kukistunut.

KURKI.

Tuo halpa tanskalainen kätyri on ajettu maanpakoon. Nyt tulee koko maan aateliston tehtäväksi ottaa takaisin vanhat oikeutemme ja vapautemme. Murskaksi tahdomme lyödä koko Kalmarin liiton.

ISÄNTÄ.

Niin — varmaan — niin varmaan.

KURKI.

Tahtoisitteko tekin, Juhani herra, tulla minun luokseni huomenna, niin saisimme keskustella laveammin näistä asioista?

ISÄNTÄ.

Aivan kernaasti.

KURKI.

Vaan missä on talon jalo tytär, ihana Elina?

ISÄNTÄ.

Meidän tyttäremme on oluenpanossa. Minä — —

EMÄNTÄ.

Hän ei ole semmoisessa puvussa, että — —

KURKI.

Oh, rakas emäntä. Pikku Elina on ihanin semmoisena kuin on. Antakaa hänen vaan tulla sisään.

ISÄNTÄ.

Elina! Elina!

EMÄNTÄ.

Voi — voi!

ISÄNTÄ.

Elina!

R. KIRVES.

Vouti tahtoo nähdä sinua.

(*Elina tulee.*)

EMÄNTÄ.

Voi, voi! antakaa nyt anteeksi lapselle, — ja se että me panemme olutta.

KURKI

(*menee ottamaan Elinaa kädestä ja taluttaa hänet esiin*).

Te käytte yhä suloisemmaksi ja suloisemmaksi, Elina neiti. Minä näin teidät viime sunnuntaina messussa. Avatkaa silmänne, ihana ruusu! — (*Katselevat toisiaan jonkun silmänräpäyksen. Kurki viittaa huoville.*) Sallikaa minun antaa teille tämä pieni tervetuliaislahja. Ostin sen juuri Hämeenlinnassa lyybekkiläiseltä kauppiaalta. — Vaan nyt minun taas täytyy viipymättä nousta satulaan. — Tervetuloa minun luokseni, herra Juhani, ja te, jalo rouva — ja te, hyvät naiset. Tervetulleita kaikki Laukkoon! Herran rauha kaikkein meidän kanssamme! (*Menee huovin ja isännän kanssa.*)

(*Ihmetellään. Elina seisoo vaiti mytty kädessä. — Äänettömyys*).

R. KIRVES.

No mutta aukaise nyt, Elina!

R. LINNUNPÄÄ.

Minä avaan.

EMÄNTÄ.

Elina! Hyvä lapsi! Etkö sinä kuule?

ELINA.

Antakaa olla!

(*Torventoitotuksia. Elina säpsähtää.*)

ISÄNTÄ

(*tulee*).

Etkö sinä, piikaseni, ole vielä saanut sitä auki — annas tänne —

ELINA.

Ei. Minä avaan sen itse. (*Repäisee kiivaasti päällystimen auki, ja siitä ilmestyy jalokivilipas. Yleinen ihmettely.*)

R. LINNUNPÄÄ.

Kas sormus! (*Äänettömyys.*)

R. KIRVES.

Jossa on Kurjen vaakuna.

R. LINNUNPÄÄ.

Ehkä kihlasormus, hihihi!

R. KIRVES.

Niin, niin varmaan kihlasormus.

ISÄNTÄ

(*puoliääneen*).

Niin — hänhän on leski!

EMÄNTÄ

(*samoin*).

Suruvuosi on loppunut jo Mikonpäivästä.

ELINA.

Isä — äiti — älkää antako minua Klaus Kurjelle. (*Heittäytyy isänsä syliin.*)

Esirippu.

TOINEN KUVAELMA.

Katolilainen sakaristo. Jumalanpalveluksen jälkeen. — Rovasti panee pois messupuvun ja ottaa toisen puvun, lukkari auttaa rovastia. Heidän vieressään seisoo kuoripoika ja itkee.

LUKKARI.

— — Olenhan sanonut hänelle — ja monta monituista kertaa olen hokenut samaa asiaa: kuules sinä, Pietari Iisakin poika, minä kantelen herra rovastille. Mutta hän ei välitä siitä. »Salve Reginan» aikana pistelee vaan toisia peräpuoleen suurilla neuloilla. Kas tällaisilla! (*Panee yhden neulan pöydälle.*) »Ora profundis»-messussa hän vääntelee suutaan ja irvistelee naurattaakseen muita sekä panee pikiä ja tervaa minun penkilleni. Tahtookos arvon rovasti kurkistaa tänne? (*Näyttää takapuoltaan.*) Se poika on pirujansa täynnä yöt päivät —

ROVASTI.

Vai niin — lukkari menee palmikoimaan vitsoista hyvän ja tukevan patukan ja tuo sen tänne iltamessun jälkeen, niin koetamme karkoittaa tuota pahaa henkeä sinusta. Ellei se auta, niin panen sinut yöksi tuonne alas, kirkon kellariin — näetkös, tässä on luukku. — Ja — ja — no (*Poika ulvoo.*) olkoon nyt tämä kerta. Mutta lukkari pitäköön huolta, että hän kahteentoista kertaan lukee rukousnauhansa — ja jos hän kangertelee välillä, niin alkakoon kaikki taas alusta. — Sitä paitsi saa hän

tehdä yhden päivätyön kaalimaassani. Saat mennä nyt. Mutta muista että perkele jonakuna pimeänä yönä voi akkunasta pistää sisään hiilihankonsa ja paistaa sinut helvetissä — —

(*Poika menee vasemmalle.*)

LUKKARI.

Oh, hoh! Tämän ajan suuri turmelus on tarttunut lapsiinkin.

ROVASTI.

Niin — no! Olemmehan kaikki kerran olleet poikia. Onko kirkko tyhjä?

LUKKARI

(*kurkistaa ovesta*).

Muutamia vaimoja seisoo vielä pyhän Pirkon vieressä, ja Suomelan neiti on neitsyt Maarian luona.

ROVASTI.

Lukkari menee sitten lippoja tyhjentämään!

LUKKARI.

Sen olen jo tehnyt. Tässä pyhän Henrikin, pyhän Pirkon — neitsyt Maarian — pyhän Magdalenan — (*Ravistelee muutamia ropoja joka lippaasta.*) Yhä vaan huononee! En tiedä enää millä pyhimyksellä koettaisinkaan. — Mutta kohta alkaa muikunkalastus — minä olen maalannut pyhän Pietarin kuvaan muikun — suvaitseeko arvon rovasti, että ripustan sen näkösälle? Meiltä loppuu pian kynttilät, tali ja viini — ja kohta on juhlatkin käsissä.

ROVASTI.

Vouti on ilmoittautunut ripille tänään.

LUKKARI.

Laukon vouti!

ROVASTI.

Ja Kirsti neiti Vääksystä on myöskin tänään luvannut antaa lahjan kirkollemme.

LUKKARI.

No mutta siitähän tulee hyvä kauppa!

ROVASTI.

Niin, Herramme armossaan kyllä löytää keinoja köyhän kirkkonsa hyväksi.

LUKKARI.

Meidän voudilla mahtaa olla kalliita syntejä, — ja Vääksyn neiti tulee hänen kanssaan — hm! Sellaisilla synneillä on kai suuri taksa — hm! Vääksyn neiti on rikas.

ROVASTI.

Niin on, — Jumala katsoo ainoastaan katumukseen, mutta kirkon täytyy saada jotain näkyväistä synninpäästönsä vakuudeksi.

LUKKARI.

Niin — ainahan ajan pahuus on kirkon hyväksi. — Unohdin sanoa, että Suomelan nuori neiti tahtoo tehdä synnintunnustuksensa.

ROVASTI.

Vai niin — jaa — jaa! se viaton lapsi alkaa jo saavuttaa neito-iän, jolloin kaikenlaisia ajatuksia kasvaa. — Anna neidin tulla sisään.

LUKKARI.

Ja tuon pirun lähettämän kerjäläisen, joka kulkee ympäri pitäjätämme saarnailemassa, olen otattanut kiinni, kuten arvon rovasti käski. — Hän istuu nyt ruumishuoneen sillalla, minä panin haudankaivajan vartioimaan häntä.

ROVASTI.

Vai niin — hyvä! Tuon vääräuskolaisen Hussin epäsikiöt, joita nykyään tulvaa maailmaan, ovat aikamme ilkeimpänä haittana. Meidän kaukainen maamme on tähän asti, Jumalan kiitos, ollut niistä vapaa, mutta tuo kerjäläinen on todistuksena siitä, että ajan turmelus nyt on tännekin löytänyt tiensä. — Pyydä Elina neitiä tulemaan sisään!

LUKKARI.

Niin on — hoh, hoh. (*Menee.*)
(*Rovasti istuu ajatuksissaan. Elina tulee.*)

ROVASTI.

Tervetullut, tyttäreni! Rauha sinulle! Istu lapseni! — Sinä tahdot avata sydämesi vanhalle rippi-isällesi?

ELINA.

Isä, en voi sitä sanoa.

ROVASTI.

Sinä et tule tänne sanomaan sitä minulle, vaan pyhälle neitsyelle. — Sinä olet sanonutkin sen jo hänelle tuolla kirkossa, ja hän on kuiskannut sydämessäsi: ripitä itsesi, tyttäreni! — Polvistu, rohkaise mieltäsi. Mikä ahdistaa sinua, lapseni?

ELINA.

Minä olen — — minä en voi sanoa sitä. (*Äänettömyys.*)

ROVASTI

(*on tarkastanut häntä*).

Tahdon auttaa sinua. Olet ehkä antanut jonkun nuorukaisen tarttua käteesi, olet tietänyt hänen katseensa tarkastavan sinua, olet katsonut häneen ja — — sen jälkeen et ole enää samanlainen kuin ennen.

ELINA.

Isä! onko se suuri synti?

ROVASTI.

Ei. Tuo nuorukainen on kai Uolevi Frille?

ELINA.

Uoleviko? — Uolevi on lapsuuteni leikkitoveri. Leikissä hän kutsui minua morsiamekseen. Silloin ajattelimme, että leikistä ehkä kerran tulisi totta. Oliko se synti?

ROVASTI.

Ei.

ELINA.

Mutta nyt — nyt tahtoo vieras kuva tunkeutua väliimme.

ROVASTI.

Kuka se on?

ELINA.

Ritari Kurki.

ROVASTI.

Laukon herra?

ELINA.

Niin.

ROVASTI.

Rakastatko ritaria?

ELINA.

En tiedä. Minä pelkään häntä, enkä kuitenkaan voi olla ajattelematta häntä. On ikäänkuin hän tenholla vetäisi minua luokseen. Oi, hän on niin suuri, niin voimakas ja niin uljas. Kun hän ratsastaa Suomelan ohitse, tervehtii hän minua ystävällisesti hymyillen. Mutta kirkossa hän näyttää niin synkältä. Oi, kun hän katsoo minuun kysyvillä, surullisilla silmillään, unohdan kaiken muun, ja kuitenkin minä niin pelkään häntä. Minä tahdon vaan itkeä, ja kuitenkin olen niin onnellinen. Isä, onko se synti?

ROVASTI.

No, ja ritari —? Rakastaako hän sinua?

ELINA.

Niin sanovat isä ja äiti. He tahtovat minun unohtamaan Uolevin. Ja minun turhamainen sydämeni tekee usein heille mieliksi. Onko se synti?

ROVASTI.

Ei. Sinun pitää kunnioittaman isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.

ELINA.

Mutta Uolevi —! Joskus ajattelen kuitenkin, ettei kukaan ole minulle rakkaampi kuin Uolevi. Hän on niin uskollinen, niin hyvä.

ROVASTI.

Oletko antanut hänelle mitään lupauksia?

ELINA.

En sanoilla — mutta kyllä mielessäni.

ROVASTI.

No, sellaisia lupauksia, joita mielessäsi olet ajatellut, ei voi ottaa lukuun. Ne ovat vaan lihan viettelyksiä, joita sinun täytyy paeta. Ne johdattavat syntiin.

ELINA.

Isä, minun pitää siis — —

ROVASTI.

Kuule minua! Pyhät ovat varmaankin valinneet sinut pelastamaan ritari Kurjen sielun suuresta vaarasta ja synnistä. Jos menet hänen puolisokseen, teet Jumalalle totisesti otollisen työn. Sinun hurskautesi voi johtaa ritarin mielen hyvään. Tuhannet tulevat kerran siunaamaan sinun nimeäsi. *Benedicta tu!*

ELINA.

En ymmärrä sinua, isä! Minäkö voisin pelastaa ritarin sielun? Minä vähäpätöinen, oppimaton tyttö?

ROVASTI.

Pyhät valitsevat usein mitättömiä välikappaleita suuriin kutsumuksiin. Tahdothan sinä totella rippi-isääsi — totella isääsi ja äitiäsi ja pelastaa ritarin sielun?

ELINA.

Pelastaa hänet, sen tahdon.

ROVASTI.

Tyttäreni, kirkko on kuullut tunnustuksesi ja antaa sinulle anteeksi. *Miseretur tui omnipotens Dominus et dimittat tibi omnia peccata tua! Ab omni malo custodiat nos omnipotens Dominus!* Herramme olkoon kanssasi nyt ja iankaikkisesti.

KURKI

(*tulee*).

Te täällä, jalo neiti! Mikä suloinen kohtaus!

ROVASTI.

Neiti on synnintunnustuksella. (*Elinalle.*) Mene rauhaan, olet puhdas synnistä! — Siinä, ritari Kurki, hurskas sydän, luotu levittämään onnea ja siunausta!

KURKI.

Totta sanoitte, arvoisa isä! Luotu levittämään siunausta ja sovintoa.

ELINA.

Te pilkkaatte yksinkertaista tyttöä.

KURKI.

Pyhät varjelkoot! Jos minä huomenna tulen Suomelaan — olenko silloin tervetullut teille, ihana neiti?

ELINA.

Isä ja äiti ihastuvat varmaan tulostanne.

KURKI.

Mutta myöskin te — sanokaa yksi sana — olenko minä teidänkin mielestänne tervetullut? Vastatkaa! Minä en kysy ilman aikojani.

ELINA.

Tulkaa! (*Rientää ulos.*)

KURKI.

Minä voin siis vielä tulla onnelliseksi!

ROVASTI.

Hänen kanssaan — voitte.

KURKI.

Hänen kanssaan ja hänen kauttaan.

ROVASTI.

Painakaa puuta, jalo ritari! Siitä on kauan kun viimeksi näin Laukon voudin tässä huoneessa. Mutta kirkko on oppinut odottamaan.

KURKI.

Elina neiti on ripittänyt itsensä teille? Mitä hän on sanonut teille?

ROVASTI.

Poikani — rippi on kirkon! — Mitä on sinulla mielessä?

KURKI.

Minä tahdon päästä vapaaksi raskaasta synnistä — minun täytyy! Pyydä mitä tahdot — mutta sen täytyy tapahtua vielä tänään.

ROVASTI.

Kadutko sitä syntiä?

KURKI.

Kadun. Kyllä minä kadun sitä — olen kauan ka-

tunut — mutta nyt se on käynyt minulle tuskallisemmaksi kuin ennen. Minä tahdon rauhaa kirkon kanssa — itseni kanssa — rauhaa elävien ja kuolleitten kanssa.

ROVASTI.

Polvistu! Nöyrrytä mielesi! Ilmoita syntisi minulle, kirkon palvelijalle. (*Äänettömyys.*)

KURKI.

Sitä minä en saata. Mutta minä ilmoitan muita syntejä, joista voitte ottaa kahdenkertaisen maksun. — Viimeisellä veronkantomatkallani sisämaassa, pakanallisten lappalaisten luona, poltin vihapäissäni parven naisia ja lapsia kotaansa muille varoitukseksi, sillä veronahat eivät olleet hyviä. Sittemmin olen huomannut, että kantomieheni ja Turun kauppiaat olivat salaa vaihtaneet ne huonoiksi.

ROVASTI.

Sen te teitte lain valvojana, ja se voi olla heille terveelliseksi kauhuksi, sillä kirkollakin on heiltä saamatta vuotuiset oravannahat. Ovathan he ainoastaan niskoittelevia pakanoita, siis kirkon armosta osattomia. Mutta olisihan voinut tapahtua, että joku heistä tai heidän lapsistaan olisi nauttinut kasteen siunausta; sentähden täytyy minun sakoittaa sinua. En voi kuitenkaan vaatia enempää kuin yhden tukholmalaisen kultarahan.

KURKI

(*ottaa kukkarostaan yhden kolikon*).

ROVASTI.

Oh! — ihan oikea flanderilainen kultakolikko! Ne ovat harvinaisia näillä mailla. Turustako olette saanut tämän?

KURKI.

Ei, ne ovat Wisbystä.

ROVASTI

(*leikittelee kultarahalla*).

Onko sinulla useampia sellaisia pieniä syntejä?

KURKI.

Humalapäissäni löin kerran kuoliaaksi yhden Laukon alustalaisen, mutta minä olen luvannut pitää torppaa hänen vaimolleen ja pojalleen.

ROVASTI.

Minä olen kuullut siitä — suuri synti, sillä mies oli samana päivänä ollut kellotapulissa soittamassa messuun ja on säännöllisesti maksanut kirkon veron. Siitä rikoksesta täytyy minun vaatia sinulta viisi kokonaista, oikeata kultarahaa.

KURKI

(*panee ne pöydälle*).

ROVASTI

(*sysää lukkarin jättämät kuparilantit syrjälle*).

Rakas poikani, minun on vaikeata sanoa kaikkea, mutta tätäpaitsi täytyy sinun tehdä vaellus jonkun pyhän haudalle — no — jaah — Nousiainenhan on lähinnä.

KURKI.

Siihen minulla nyt juuri ei olisi aikaa. — Pirkkalan kohta alkavat käräjät — minulle tulee suuri tappio, jos lähetän sinne lainlukijan.

ROVASTI.

Niin — niin — menoja teillä on paljon nykyään — no — no — voittehan saada luvan lähettää edestänne

jonkun toisen. Sellaista myöntää kirkko, mutta ottaa siitä myönnytyksestä kaksi kultakolikkoa.

KURKI.

Sepä hyvä — minä käsken murhatun miehen pojan viipymättä paastoamalla ja avojaloin vaeltamaan pyhän Henrikin haudalle. — Hän on isänsä kuoleman jälkeen velkaa kartanoon kymmenen päivätyötä, ne hän saa tehdä pappilaan — tässä yksi kolikko.

ROVASTI.

Kiitos — ehkä riittää jo. — Kyllä me siitä sovimme. Eteenpäin!

KURKI.

Viime matkallani sisämaassa loppuivat ruokavaramme. — Minä käskin sotamiesten etsiä jonkun lappalaiskylän ja ottaa sieltä viisi kelpo porohärkää. Siten tulimme toimeen Orihvedelle asti. Sittemmin huomasin, että se oli paastopäivä.

ROVASTI.

Ai, ai, ai — — ja mikä paastopäivä?

KURKI (*hämillään*).

— — pitkäperjantai — —

ROVASTI.

Poikani! Poikani! se oli hirmuinen synti — hirmuinen synti — lihaa sellaisena paastopäivänä! Sinun muut syntisi eivät ole tämän rinnalla minkään arvoisia. Minä en voi rauhoittua sielusi puolesta alle viidentoista — ei, en alle kahdeksantoista kolikon. (*Kurki maksaa. Rovasti laskee rahat.*) Ja väkesi edestä vielä kaksi — hyvä! — ja eteenpäin!

KURKI.

Minulla ei ole muita. —

ROVASTI.

Mutta tuo suuri synti?

KURKI.

Hm — enkö minä voi maksaa sitä mainitsematta?

ROVASTI.

Hm — se voi käydä laatuun, mutta sellaisissa tapauksissa laskemme kahdenkertaisesti — sanoithan, että kadut sitä —

KURKI.

Niin, minun täytyy päästä siitä — —

ROVASTI

(*selailee erästä kirjaa*).

Se maksaa sitten kolmekymmentä oikeata lyybekkiläistä kultakolikkoa. Mutta kuten sanottu, silloin on se etu, ettei tarvitse mainita sitä.

KURKI

(*maksaa*).

ROVASTI

(*laskiessaan*).

Etköhän vaan ole unohtanut jotain pikku syntiä? Onhan parasta selvittää kaikki tyynni nyt samalla kertaa — 21, 22, 23, 24 — —

KURKI.

Kyllä ne ovat siinä kaikki.

ROVASTI.

— 25, 26, 27, ajattelepas sentään, 28, 29 ja 30 — hm, aivan oikein. — Vai niin, vai ei enää. — (*Latinainen*

rukous, kuten edellä.) Kirkko on kuullut synnintunnustuksesi ja antaa sinulle anteeksi.

KIRSTI

(*tulee oikealta*).

Tulen ehkä sopimattomaan aikaan —?

ROVASTI.

Ei ollenkaan, Kirsti neiti — olemme ihan selvillä keskenämme, vouti ja minä. Mene rauhaan, olet vapaa synnistäsi. — Tervetullut ja — istukaa — tähän, oikein piispan tuoliin. Se varmaankin ihastuttaisi hänen korkea-arvoisuuttansa, jos jalo neiti Fleming tahtoisi istua piispan tuolilla, hihihihi!

KIRSTI.

Uskotteko, isäni, että herra piispa on yhtä hieno mielistelijä kuin hänen hyvä rovastinsa täällä Vesilahdella? Mutta jos kaikki on totta mitä kerrotaan, niin on pappiherroilla hyvä esimerkki ylhäältä, aina pyhästä isästä alkaen. — — Vai niin! — täällä on ollut suuri pyykinpesu! Ja nyt Klaus on puhdas kuin vastasatanut lumi. Jospa minäkin yrittäisin. — Tunnenkin itseni oikein katoliseksi tässä mukavassa nojatuolissa. (*Kurki tekee lähtöä.*) — Jää sinä vaan, Klaus, äläkä pelkää —

ROVASTI

(*vähän terävästi*).

Noin nuorella, viattomalla neidolla ei varmaankaan ole vaarallisia syntejä.

KIRSTI.

Uskokaa sitä! — Tiedättehän, rakas rovasti, etten juuri ole teidän pyhimyssatujenne ystävä. Todellisuudessa auttavat pyhät huonosti. Kaikissa tapauksissa on kuitenkin hyvä olla varma, koska täällä nyt kerran teh-

dään kauppoja Jumalan kanssa. Sanokaapas minulle ihan suoraan, isäni, eikö teidänkin mielestänne synninpäästö ole sovitettu varsin mukavasti meidän rikkaitten syntisten ja kirkon välillä? No, en minä tahdo olla häijy, enkä saattaa teitä hämille. — Mutta työntäkää tuo kultaläjä pöytälaatikkoon, se vaivaa minua. Se muistuttaa minua Juudaasta, joka myi mestarinsa kolmestakymmenestä hopeapenningistä.

ROVASTI

(*pyyhkii rahat laatikkoon*).

Ehkä se myöskin muistuttaa teitä suuresta verisynnistänne!

KIRSTI.

Minun verisynnistäni! Mitä se maksaa sitten?

ROVASTI.

Nöyrän ja katuvaisen mielen.

KIRSTI.

Nöyrän ja katuvaisen mielen? Hoo, kauan saatte odottaa, ennenkuin maksan sitä hintaa.

ROVASTI.

Kirkko kyllä voi odottaa, jos vaan te voitte.

KIRSTI.

Katua syntejäni en voi, enkä tahdokaan. Sentähden tahdon niistä maksaa. Antakaa minulle esimerkiksi joku pyhän Pirkon hyvätyö. Hän oli pyhimys jo nuoruudessaan ja eli kuudenkymmenen vuoden vanhaksi — pitäisi siis olla hyvä varasto tarjona.

ROVASTI.

Hm — se on kuitenkin vähän vaikeata.

KIRSTI.

Saatte vuoden korot Vääksystä —

ROVASTI.

Kokonaisen vuoden —! Tyttäreni — teidän lahjanne on ruhtinaallinen.

KIRSTI.

Senpätähden istunkin piispan tuolilla.

ROVASTI.

Kirkkomme on köyhä ja —

KIRSTI.

— — saatte pari torppaa Sääksmäeltä lisäksi.

ROVASTI.

Hyvä. — Kirkko kiittää teitä ja antaa synninpäästön, kun on saanut lahjoituskirjan.

KIRSTI.

Tässä. (*Antaa hänelle paperin.*)

ROVASTI.

Valmiina jo — — ja — hm, vouti on mennyt takaukseen — siis kaikki on selvillä.

KIRSTI.

Ja kauppa tehty — onko se pyhän Pirkon?

ROVASTI.

On — minä kuittaan syntinne hänen laskuunsa. (*Kirjoittaa.*) Siis on tämä asia selvillä.

KURKI.

Aiomme muuten kysyä, ettekö tahtoisi tulla meille päivälliselle. Kirsti tarjoo syöttöhanhea ja oikeata lyybekkiläistä.

ROVASTI.

Kiitos, mutta minulla on vielä pieni toimi tuon kerjäläis-lurjuksen tähden, joka kuljeksii pitäjässämme. (*Huutaa.*) Hoi, lukkari! (*Lukkarille, joka tulee.*) Tuokaa mies sisään!

KIRSTI.

Onko se tuo parannusta saarnaava kerjäläinen?

ROVASTI
(*panee pois paperit ja kirjat*).

Olkoon mikä tahansa, kyllä hänestä selvän otan.

KIRSTI.

Tuo mies miellyttää minua. — Hän on Vääksystä kotoisin, siis minun alustalaisiani.

ROVASTI.

Tietysti en minä sellaisen kanssa antaudu mihinkään väittelyyn. Hänet tutkitaan vaan ja lähetetään piispan luo — jos se edes maksaa vaivan. Luultavasti se vekkuli on päästään vialla.

KURKI.

Voimmehan sitten lähteä yhtä matkaa.

(*Kerjäläinen tulee lukkarin ja haudankaivajan seuraamana.*)

ROVASTI.

Tuossa hän on! Vai niin —! Minulle on kerrottu, että sinä kuljeskelet ylt'ympäri, peljättäen ihmisiä puheillasi viimeisestä tuomiosta, käyttämällä tukenasi pyhän uuden testamentin kirjoja. Myös kerrotaan sinun halveksivalla tavalla puhuvan pyhän kirkon papistosta. Sinä olet repinyt rikki yhden minun allekirjoittamani synninpäästökirjan kutsuen sitä perkeleen aarnihaudaksi. Sinä olet Mikonpäivänä saarnannut Rekivuorella suurelle kansajoukolle ja samassa tilaisuudessa sanasta sanaan lukenut pyhän vuorisaarnan, joka ei suinkaan sovellu oppimattomille ihmisille, vaan herättää ainoastaan kapinallisia ajatuksia heissä. — Kuka sinä olet ja mistä?

KERJÄLÄINEN.

Minä olen kaikkein vähäpätöisin herrani ja mestarini häävieraista.

ROVASTI.

Mikä nimesi on?

KERJÄLÄINEN.

Maailmallista nimeäni 'en enää muista. Kaksikymmentä vuotta takaperin kohtasi mestari minut ja sanoi: anna omaisuutesi köyhille ja seuraa minua. Minä tein niin ja menin korpeen. Vuosi takaperin tuli mestarini taas luokseni ja sanoi: mene ulos maailmaan ja ilmoita, että aika on tullut. Minä otin kerjuusauvan ja lähdin.

ROVASTI.

Sillä mestarisi varmaan tarkoitti, että menisit kirkon palvelukseen. Kuka se oli — varmaan joku ulkomaalainen teini? Oletko ehkä ollut Roomassa pyhän isän luona — vai kuulutko kukaties johonkin luostariin Venäjän puolella?

KERJÄLÄINEN.

Minä en kuulu mihinkään kirkkoon, sillä jokainen kirkko on väärä. Meidän ei pidä palveleman Jumalaa temppeleissä, vaan sydämissämme. Meidän ei pidä tunnustaman syntejämme papille, vaan Jumalalle. Meidän ei pidä koristaman kuolleita pyhäinkuvia, vaan kuolemattomia sielujamme. Meidän ei pidä — —

ROVASTI.

Riittää! Riittää jo! Minä olen kuullut tarpeeksi. Nyt tiedän, minkä hengen lapsia sinä olet! Poltetun Hussin kerettiläisyyttä. *Anathema sit!* Sinun kerettiläisyytesi on julkista. Se huutaa taivaan kostoa. Totta on että kirkko ei janoo verta, mutta tuollaisesta herjaamisesta ei roviolava ole ankara rangaistus. Huomenna lähetän sinut Turun tuomiokapitulin eteen. Minä luotan teidän avuliaisuuteenne, herra vouti!

KURKI.

Sehän on luonnollista. Lähettäkää mies Laukkoon, minä lukitsen hänet kuoppaan — ja annan huovejani saatoksi Turun matkalle.

ROVASTI.

Sitokaa hänet ja kutsukaa tänne väkeä kuljettamaan häntä Laukkoon. (*Lukkari ja haudankaivaja sitovat kerjäläisen.*) Lukkari saa mennä! (*Lukkari menee.*)

KIRSTI.

Sinä sanoit kirkkoa vääräksi, mitä sillä tarkoitat? (*Äänettömyys.*)

KERJÄLÄINEN.

Sanoin kirkon vääräksi, sillä se on väärentänyt mestarini opin.

KIRSTI.

Mitä sitten opetti mestarisi?

KERJÄLÄINEN.

Sinun pitää rakastaman Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.

KIRSTI.

Siinäkö kaikki?

KERJÄLÄINEN.

Kaikki.

KIRSTI.

Luuletko ihmisen tässä maailmassa voivan tulla toimeen niin yksinkertaisella opilla?

KERJÄLÄINEN.

Koeta! niin näet, että voit.
(*Lukkari joukon kanssa.*)

KIRSTI.

Siihen mieheen te ette koske!

ROVASTI.

Mutta, neiti Fleming!

KIRSTI.

Hän on Vääksyn kartanon suojassa. — Mies parka! — Sinä näytät väsyneeltä ja sairaalta. Mene ja unohda unelmasi! (*Leikkaa auki hänen nuoransa.*) Mene Vääk-

syyn! Kukaan älköön siellä hätyyttäkö häntä! Hän on minun suojeluksessani. Mene rauhassa!

KERJÄLÄINEN.

Minä olen levollinen, sillä minä olen herrani ja mestarini suojeluksessa. Hän yksin päättää, milloin minun hetkeni on tuleva. Nyt hän vielä minun kauttani tarjoo teille armoa, jos parannutte. Mutta jos hänen armonsa hylkäätte, tulee tuomion enkeli kuin varas yöllä liekissä ja salamassa. Hän punnitsee teidän syntienne kuorman, te maailman mahtavat! Ja hänen vaa'allansa ovat kaikki kirkkonne synninanteet höyhentäkin keveämmät. Ja voi teitä silloin, te vihan, hekuman ja itaruuden orjat.

ROVASTI.

Varo itseäsi, kerettiläinen.

KERJÄLÄINEN.

Varo sinä itseäsi, Baalin pappi! Sinun ja sinun kirkkosi päivät ovat luetut. Te olette juurruttaneet kansaan kaiken tämän väkivallan, kaiken riettauden ja kaiken jumalattomuuden. Te myytte Kristuksen murhaajille ja portoille. Vaan hänen pyhänsä te poltatte. Minä sanon teille, ennenkuin tämä vuosisata iäisyyteen vaipuu, kohoaa pyhimysten tomusta Herran sankari ja hän hakkaa pois paavikunnan pään. (*Menee.*)

KIRSTI.

Ken hän oli! Houkkioko? Vai tietäjä?

ROVASTI.

Noita!

KURKI.

Tai ehkä tuomion enkeli itse.

Esirippu.

KOLMAS KUVAELMA.

Sali Laukossa.

KURKI

(*istuu ajatuksissaan uunin luona. Uunin vieressä pieni pöytä, jolla on pergamentteja. Näyttämöä valaisee ainoastaan heikko takkavalkea*).

KIRSTI

(*tulee reippaasti peräovesta, lumettunut turkki yllään. Lyhty ja avainkimppu kädessään. Laskee avaimet pöydälle*).

(*Äänettömyys.*)

KURKI.

Sinäkö se olet, Kirsti?

KIRSTI

(*valaisee nauraen kasvojaan*).

Katsopas minua, Klaus!

KURKI.

Sataako siellä lunta?

KIRSTI.

Kas se vasta pyry on! Kuuletko, kuinka myrsky vonkuu ja ulvoo? (*Laskee lyhdyn pois. Riisuu turkkinsa ja pudistelee sitä lumesta. Menee sitten takan viereen lämmittelemään käsiään.*) Uh! Täällä on yhtä

pimeä kuin ulkonakin. (*Lisää puita uuniin.*) En tiedä, mutta tänään olen niin hilpeällä mielellä. Ehkä juuri tuon tuiskun vuoksi. Niin, minulla on noidan verta suonissani.

KURKI.

Se oli tosi sana. Sinä olet Laukon salainen velho. Vaan mieleni on niin raskas tänä iltana. Tuopas viiniä. (*Äänettömyys.*)

KIRSTI
(*tuoden viiniä*).

Joko tuo hornan henki taasen sinua painaa? Juo Klaus, niin väistyy se luotasi.

KURKI (*juo*).

Te olette kummaa sukua — te muukalaiset Flemingit, jotka myrskyn vihuri paiskasi Suomen rannikolle. Sen suvun miehet ovat väkeviä, hurjia, kovia ja raakoja, kuin metsän karhut — ja naiset niin kauniita ja sulavia kuin ilveskissat päivänpaisteessa.

KIRSTI.

Kuule, Klaus. Tänä talvena me lähdemme Tukholmaan.

KURKI.

Ja mitä tekisimme siellä?

KIRSTI.

Siellä hukutamme ilon virtaan tuon Kurkelaisen synkkyyden. Me vierailemme Turussa ja Kastelholmassa.

KURKI.

Ja entäs sitten?

KIRSTI.

Ja sitten jäätä myöten merten taa.

KURKI.

Hukkuaksemme ulapalla.

KIRSTI.

Mitä vielä. Neljä hevosta valjaisiin ja täältä sitten nelistäen länttä kohti kilpaa nousevan päivän kanssa. Aamun sarastaessa olemme jo kaukana — kaukana lakealla aavikolla. Ympärillämme tanssivat ruusuiset varjot. Ja kun aurinko nousee, niin edessämme säteilee sininen taivas ja meren valkoinen hohtava vaippa. Ja raittiisti puhaltaa vapauden tuuli. Ja rinta paisuu ja mielen täyttää uusi rohkea riemu. Me olemme kahden kesken keskellä aavaa merta. Ja silloin haihtuu kaikki synkät varjot ja painavat muistot. Oi Klaus! Tämä metsä tukehduttaa minut. Minä halajan valoa ja päivänpaistetta — ikuista, ääretöntä vapautta.

KURKI.

Ja sitten alkaa jälleen uusi yö.

KIRSTI.

Silloin istumme Örbyssä ja juomme toivon maljoja ritari Eskil Eerikinpojan luona. Mitä sanot? Emmekö lähde?

KURKI.

Kyllä ymmärrän. Sinä haluat pois — tuonne avaraan maailmaan, pois elon vilinään.

KIRSTI.

Synkiksi muuttuvat päiväsi täällä. Iloa et sinä Laukossa löydä.

KURKI.

Etkä sinä liioin. (*Äänettömyys.*)

KIRSTI.

Voi niinkin olla. Sentähden minä tahdon elää sinun rinnallasi, — nauttia elon onnea sinun kanssasi. Minä tahdon pois — kauas — kauas —; ja siellä koetan unohtaa kaikki tuskat ja kalvavat muistot.

KURKI.

Unohtaa, niin unohtaa.

KIRSTI

(*ottaa patjan takan vieressä olevalta penkiltä, laskee sen lattialle Kurjen jalkain juureen. Istuu sitten patjalle, nojaa päätään taaksepäin Kurjen rintaa vastaan ja katsoo ylös ajatuksissaan. Kurki laskee kätensä hänen olkapäälleen*).

Oi jos saisi nousta siivekkäiden ratsujen selkään, oi jos saisi kiitää pois kahden kesken, sinä ja minä. Vihurin vauhdilla retkeilisimme maat ja valtakunnat. Taaksemme jää laulava, leikkivä Ranska ja hehkuva Espanja. Eteemme aukeaa Maurien lumottu, lemmen hurmaama seutu. Ja sitten pysähdymme maailman äärissä, ikuisen auringon alla, onnen ihanilla saarilla — kaukana, kaukana aavan meren ulapalla. Siellä ei tiedetä meistä. Siellä saamme elää rauhassa. Siellä haihtuvat tuskat ja muistot. (*Pitelee otsaansa.*)

KURKI (*synkästi*).

Ne seuraavat meitä; sillä ne asuvat rinnassamme.

KIRSTI

(*kääntyy nopeasti polvilleen ja katsoo häntä silmiin*).

Ei, ei! Siellä me rukouksilla sovitamme rikoksemme. Siellä ei kukaan uhkaa meitä. Siellä ovat kaikki puhtaat ja synnittömät. Siellä emme ole rikkoneet ke-

tään vastaan. Siellä ei meitä omatunto soimaa. Siellä — siellä saan minä rauhassa —

KURKI

(*nousee ylös. Kävelee edestakaisin. Kirsti nojaa tuolia vasten tarkastellen häntä*).

Kirsti, miksi en saanut nähdä sinua ennen?

KIRSTI

(*hypähtää ylös ja kietoo kätensä hänen kaulaansa*).

Klaus! Se oli niin sallittu! Me emme voi taistella kohtalon voimia vastaan. Me tiedämme vaan sen, mitä itse olemme eläneet! Nauttikaamme siis elämästä, koska se on niin ihanaa. Rakastammehan me toisiamme. Me olemme luodut toisiamme rakastamaan. Ja tämä rakkaus on elämämme päämäärä. Lähde pois tästä kylmästä, synkästä talviyöstä. Siellä hehkuu etelän päivä, siellä hehkuvat ihmiset ja hehkuu koko elävä luonto. Pimeys ja kylmyys synnyttää synkkiä ajatuksia. Auringon palattua mekin palajamme pohjolaan.

KURKI.

Sinä puhut kuin ihana nainen ainakin. Luuletko että aurinkokaan voi elvyttää kuolleita henkiin?

KIRSTI.

Anna kuolleiden levätä rauhassa.

KURKI.

He eivät saa rauhaa meiltä. Kaarinan täytyy nousta haudastaan ja tulla tuonne (*Osoittaa kattoa.*) varoittamaan meitä.

KIRSTI.

Syyshämärän harha, — myrsky, joka vonkuu nurkissa.

KURKI.

Ei, ei — älä luule sitä vain syyshämärän harhaksi. Hänen valtansa on niiden lakien yhteydessä, joita me emme käsitä. Ja rakkautensa voimalla hän seuraa meitä maailman ääriin saakka. — Kuuletko? Nyt hän jälleen kulkee tuolla. Oletko huomannut, että hän nyt käyskelee täällä useammin kuin ennen? Miksi niin kalpenet, Kirsti? Sanotko vieläkin sitä syyshämärän harhaksi? Sanotko vieläkin sitä hornanhengekseni? Ei — se henki asuu povessani. Vaan minä tahdon sovittaa rikokseni. Ja — ja ainoastaan puhdas, viaton rakkaus voi sen sovittaa. Minä tunnen ja tiedän sen. Kiitos rakkaudestasi, Kirsti. Mutta meidän täytyy maksaa syntivelkamme. Meidän täytyy erota toisistamme.

KIRSTI

(*huudahtaen*).

Erota!

KURKI.

Niin, minä en voi muuta.

KIRSTI.

Erota! Erota!

KURKI.

Niin. Erota!

KIRSTI.

Erota! Mitä sinä tarkoitat?

KURKI

(*vaikenee*).

KIRSTI

(*hurjasti*).

Sinä — sinä et rakasta minua enää. Sinä valehtelet! Kurja raukka, sinä valehtelet!

KURKI.

Minä en saa rakastaa sinua.

KIRSTI
(*ottaa tikarinsa*).

Sinä et tahdo rakastaa. Minä tapan sinut.

KURKI
(*ottaa tyynesti tikarin häneltä ja laskee sen pöydälle*).

Kirsti, meidän täytyy erota. Huomenaamulla minä ratsastan neljänkymmenen huovin seurassa Suomelaan kosimaan Elina neitoa. (*Äänettömyys.*) Ainoastaan hänen kaltaisensa viattomuuden enkeli voi sovittaa rikokseni. Niin, hän yksin voi sovittaa meidän kummankin rikoksen.

KIRSTI.

Ja vaikka hän olisi lähetetty taivaasta, niin minä muserran hänet, jos hän vaan anastaa sinut rinnaltani. Oi Klaus! Etkö näe, että yksin tuo ajatuskin saa minut hulluksi?

KURKI
(*kaataa viiniä sarkkaan*).

Kuule minua tyynesti. Puhelkaamme niinkuin ainakin ihmiset, joilla on pitkä elon taival edessään.

KIRSTI.

Pitkä elon taival edessään! Onko se elämää, kun meidät pala palalta riistetään irti toisistamme? Luuletko minun voivan elää ilman sinua? (*Nopeasti puristaen Kurkea olkapäästä.*) Ja luuletko että sinäkään voisit elää ilman minua? Et. Sitä sinä et voi! Mitä sinä, Klaus, välität tuosta lapsesta! Tuosta verettömästä tyttösestä! Tuosta lauhkeasta, valjusta, kainosta Elinasta!

Minulta saat kaikki, mitä mielesi halaa, elämän iloa, tulta, intoa, korkeita aatteita! Ilman minua sinua kalvaa sisällinen tuli ja se polttaa sinut poroksi. Siitä on jo kauan, jolloin sinä lapsena luit rukouksia äitisi sylissä. Ne ajat eivät enää ikinä palaja. Sinä kyllästyt tuohon verettömään, viattomaan lapseen. Sinä ikävöit ja halajat minua, sillä minä olen kiehtonut sinun ruumiisi ja sielusi. Sinun veresi on polttava ja sinun himosi hehkuvat. Ainoastaan minun rinnallani sinä saavutat onnen ja rauhan. . Sinun täytyy tulla minun omakseni. Kuuletko — sinun täytyy, sinun täytyy, sinun täytyy. Et saa mennä. Minä takerrun sinun vartaloosi, imeydyn kiinni sinun huuliisi. Minä en laske sinua luotani.

KURKI

(*syleilee Kirstiä, katsahtaa äkkiä kattoon ja lyyhistyy alas*).

Kuuletko? Kaarina kulkee jälleen tuolla! Hän vaatii meidän eroamme.

KIRSTI

(*hypähtää ylös ja ojentaa kätensä ääntä kohti*).

Kaarina! Kaarina! Oletko sinä ihan leppymätön? Etkö voi antaa minulle anteeksi, vaikka olen polvillani sinua rukoillut ja kerjännyt ja itkenyt? Tule alas. Minä suutelen jalkojasi, mutta älä salli hänen jättää minua. Sinä et ole rakastanut häntä niin palavasti kuin minä. Etkä voikaan rakastaa niinkuin minä. Miksi et sinä tule, sinä rauhaton Kaarina?

KURKI.

Hän ei tule.

KIRSTI

(*masentuneena*).

Niin, hän ei tule, sillä hän on jättänyt elämän

meille. Meille elossa oleville. Ja niin minun täytyy siis elää. Elää niin kurjaa elämää, että kuolo olisi tuhat kertaa ihanampi. Elää ilman valoa, ilman iloa, ilman rakkautta. Lohdukkeena vain katkerat muistot ja kalvavat omantunnon vaivat. Sinun tähtesi olen uhrannut kaikki — kunniani ja maineeni, Flemingien mahtavan nimen, viattomuuteni ja sieluni autuuden. Ja nyt — nyt sinä tahdot kaiken palkinnoksi —. Ei, ei, Klaus! Älä hylkää minua. Minä en uskalla elää ilman sinua.

KLAUS.

Nouse ylös, Kirsti. Heitä jo rukoukset. Rakkautemme oli vain veren huumausta. Se oli rikos. Sen hurjimmassa pyörteessäkin minä tunsin polttavaa tuskaa. Nyt on vereni tyyntynyt. Sieluni kaipaa rauhaa. Mieltäni painaa synkät, veriset muistot. Rikollisen rakkauden ja hurjain halujen syntiset muistot. Elina voi ehkä tuottaa mieleeni rauhan. Sinä et voi sitä milloinkaan.

KIRSTI.

Itse minä kannan rikoksemme seuraukset — sillä minä yksin olen syyllinen. Sinä et vietellyt minua. Vaan rakkauteni hillitön voima lannisti sinut. Minä väijyin ja ahdistin sinua kaikkialla. Sinä kohtasit minut kujissa ja metsissä. Minä annoin sinun kanneskella itseäni louhikkojen ja hetteikköjen ylitse. Ja niin kiehdoin sinut pauloihini lumoavilla lauluilla ja loihduilla.

KURKI.

Minä en kaipaa ainoastaan rauhaa. Minun täytyy ajatella myöskin sukuani ja velvollisuuksiani. Kurkien nimi ei saa sammua minun hautaani. Minä tahdon itselleni pojan elämäni iloksi.

KIRSTI.

Ja ainoastaan pojanko tähden hylkäisit minut? Sinä siis rakastat minua vielä?

KURKI.

Minä en saa rakastaa sinua. Se on rikos. Kirkko tahtoo pysyttää sinut vain sisarenani. Puolisokseni se ei sinua salli. Älä koeta taivuttaa minua. Sinä pyydät mahdottomia.

KIRSTI.

Vaan onhan kristikunnassa mies, jolle mahdotonkin on mahdollista. Lähtekäämme Roomaan.

KURKI.

Pyhän isän luokse?

KIRSTI.

Niin, hänen luokseen. Sillä hän on rikosten ja lakien yläpuolella. Hän on itse Jumalan pyhyyden ja kaikkivallan edustaja. Hänelle tunnustan vapaasti ihanan lemmen-syntimme. Ja hän kyllä käsittää, että se on yhtä palava kuin hänen purppuransa hohde, yhtä jalo kuin hänen manttelinsa loiste. Hän armahtaa meitä.

KURKI.

Rooma kysyy kultaa.

KIRSTI.

Myykäämme Vääksy, myykäämme Laukko, myykäämme kaikki, kunhan minä vaan jään omaksesi.

KURKI.

Olen jo miettinyt sitäkin. Olen ajatellut kaikkia keinoja. — Vaan minä olen katsonut liian syvälle Elinan

viattomiin silmiin. Ja hän on käsittänyt rikollisuuteni. Minä tiedän, että hän antaa minulle anteeksi kaikki. Minä en tahdo hävetä poikani edessä. Hyvää yötä, Kirsti! (*Aikoo mennä.*)

KIRSTI.

Sinä et saa mennä! Et nyt! Et noin ilman lohdutuksen sanaa. Älä jätä minua epätoivoon! Minä en laske sinua. Sillä jos nyt päästän sinut käsistäni, niin silloin sinä olet iäksi minulta mennyt. Ei, ei! Älä mene! Älä jätä minua! Minä en uskalla jäädä yksin. Ota minut mukaasi. Ota minut luoksesi! Klaus! Klaus! (*Takertuu kiinni häneen.*)

KURKI

(*on avannut oven. Pysähtyy. Ottaa kaulastaan nauhan, jossa on risti, ja panee sen Kirstin kaulaan*).

Kas tässä on Kaarinan risti. Suutele sitä, niin siitä saat voimaa rukoillaksesi rauhaa sielullesi. Hyvää yötä, Kirsti. (*Irtautuu hänestä, menee huoneesensa ja sulkee oven.*)

KIRSTI

(*koettaa epätoivoissaan avata ovea. Vaipuu vähitellen maahan. Tuli sammuu. Pimenee. Myrsky ulvoo*).

Klaus! Klaus! Laske minut sisään! Päästä minut luoksesi. Minua värisyttää. Tämä pimeys kammottaa minua. Yön aaveet hiipivät luokseni. Minä pelkään tätä kauhun yötä! Kuuletko! Minä pelkään Kaarinaa! Voi, hän tulee. — Hän uhkaa minua. Klaus! Auta! Oi auta! (*Pyörtyy.*)

Esirippu.

NELJÄS KUVAELMA.

Arkihuone Suomelassa. Pöydät täynnänsä juoma-astioita, permannolla pari oluttynnyriä; penkeillä viinimaljoja. Sali kirkkaasti valaistu. Sieltä kuuluu soittoa ja laulua (»Kudo sarkaa») ja tanssin pauhua. Näyttämön keskellä emäntä. Huovit ja piiat juoksevat sekaisin ulos ja sisään. Kaikki ovat enemmän tai vähemmän häätuulella.

EMÄNTÄ.

Te ette saa juoda enempää. Jaakko, olethan jo humalassa, — ja sinä, Liisa, katsohan vähäsen, mitä sinulla on käsissäsi — no, no, vähän siivommin! Marketta hyi! kuinka sinä sallit Erkin taputella polveasi tuolla tavalla — onko se mielestäsi soveliasta? Muista, Lyyli, että otat rievun käteesi ja pyyhit pöydät, ennenkuin viet lisää olutta — — No Pirkko, mitä nyt taas?

PIRKKO.

Huovit tahtovat enemmän olutta pirttiin.

EMÄNTÄ.

Pirttiin — no niillä nyt on hirveät olutmahat, noilla Laukkolaisilla, nyt ne juovat itsensä humalaan ja sitten alkavat tapella. Sano heille sinä, että Laukossa tulee toinen järjestys, jahka minä ehdin sinne. Tuoss' on heidän tynnyrinsä. Kuules, sano tytöille siellä alhaalla, että he jättävät miesseuran ja laittavat itsensä heti kyök-

kiin. Koko talo on mullin mallin, ja minun täytyy yksin huolehtia kaikesta. Onko tuo saksalainen kyökkimestari siellä? — Mitä sinä tahdot?

JAAKKO.

Soittajat tahtovat enemmän olutta.

ANTERO.

Uoti tahtoo nuorille herroille enemmän olutta.

MARKETTA.

Hyvä rouva — rouvilta on viini ihan lopussa, ja neitojen kamarissa juovat nuoret herrat heidän kanssaan samasta pikarista.

LIISA.

Rouva — kissat ovat syöneet hanhenpaistin.

ANTERO.

Rouva, saanko pyyhkeen — Uoti kumosi koko pöydän — —!

ISÄNTÄ.

Muija, muija — kuuletko, eukko — Ebba! Meiltä on olut ihan lopussa ja meidän juuri pitäisi juoda Kaarle kuninkaan malja!

EMÄNTÄ.

Min' en ehdi — kuulethan, min' en ehdi. Tuossa laske itse; — Antero tuoss' on pyyhin. — Sinä nyt olet aika tyhmikkö, mikset aja kissoja kyökistä! (*Antaa Liisalle korvapuustin.*) — Kuule, rakas Juhani, jos vieraat juopuvat, niin vie heidät kamariisi — ota avain suulta. Lyyli, älä läikytä maahan viiniä. — Marketta, ole lipomatta sen maljan reunaa, josta rouvien täytyy juoda.

PIRKKO.

Rouva, huovit tappelevat pirtissä.

EMÄNTÄ.

No lähetä hakemaan väkevä-Matti — hän saa erottaa heidät. Missä on kyökkimestari?

JAAKKO.

Tuolla pelimannien kanssa viulua soittamassa.

R. KIRVES
(*tirkistää sisään*).

Voinko auttaa teitä, Ebba kuomaseni?

EMÄNTÄ.

Kyllä, kuomaseni — ota pyyhin ja pyyhi tuo malja ja anna se sitten Juhanille — mutta rakas Juhani, tynnyristä tippuu — lyö tappi lujasti kiinni. Koeta nyt, »rakkaani», pysyä selvänä tänä iltana.

ISÄNTÄ.

Rakas Ebba, meillähän on vaan yksi tytär, ja tänään vietämme hänen häitään. (*Menee.*)

R. KIRVES.

Ja se tytär on nyt Laukon emäntä — — voi, voi, Ebba kuomaseni — —

R. LINNUNPÄÄ
(*tirkistää sisään*).

Emäntä kun ei ole näkösällä — —

EMÄNTÄ.

Ei, ei, rakkaat ystävät — teidän täytyy suoda minulle anteeksi — — mutta minä olen ihan pyörällä — tänäänhän on häitten »kolmas päivä» ja huomenna on

lähdettävä Laukkoon. — Minä en saa selvää enää mistään, kaikki ihmiset ovat kuin hulluja — — Hirveätä, mitä puuhaa niistä häistä sentään on!

R. KIRVES.

Kun minä naitan tyttäreni — —

R. LINNUNPÄÄ.

Kun minä naitan tyttäreni — —

EMÄNTÄ.

Vartokaa hieman — minun täytyy saada tuo onneton lyybekkiläinen kyökkimestari käsiini — — Mitä minä sanoin — ei ristinsielua kyökissä! tämähän on hirveätä — —! Uoti! Uoti! mitä sinä ajattelet!!

UOTI

(*johtaa »sarankudonnan» viimeistä vuoroa, jossa kaikki kulkevat peräkkäin. Laulaa:*)

»Näin kudotahan sarkaa,
näin vedetähän verkaa.
Kudo sarkaa, vedä verkaa,
anna pirtojen paukkaa.»

(*Käyvät piiriin rouvien ympärille.*)

Äiti mukaan!

»Näin kudotahan sarkaa» —

Älkää päästäkö häntä!

»Näin vedetähän verkaa» j. n. e.

(*Kaikki laulavat koko ajan.*)

ÄÄNIÄ.

Emäntä mukaan! Ebba rouva mukaan!

KURKI.

Anoppi mukaan! Jatka, Uoti!

EMÄNTÄ

(*taistelee vastaan käsin ja jaloin, mutta kietoutuu auttamattomasti piiriin*).

Vie heidät saliin, Uoti! — Ei, ei, minä en ehdi — minulla ei ole aikaa! Ei, ei, hyvät ihmiset! antakaa minun olla! — Klaus, autahan toki! Voi, voi, voi, minulla ei o—le ai—kaa — minul—la ei o—le ai—kaa — — (*Laulavat:*)

»Näin kudotahan sarkaa,
näin vedetähän verkaa.
Kudo sarkaa, vedä verkaa,
anna pirtojen paukkaa! — —»

UOTI.

Äiti ulos! Pois »tukilta»!

ÄÄNIÄ.

Emäntä ulos! j. n. e.

KURKI (*hurjasti*).

Anoppi ulos! Pois »tukilta»! Kiinnittäkää lujalle!

ELINA.

Tulkaa tästä, äiti, tästä pääsette.

ISÄNTÄ.

Ai, ai, mamma — ryömi tästä, ryömi — se tekee sinulle hyvää — —!

EMÄNTÄ

(*tulee esiin surkean näköisenä ja ähkien*).

Ai, ai, ai, oi, oi, oi! tehän otatte hengen vanhasta ihmisestä — —

ÄÄNIÄ PORSTUASTA.

Morsian ulos! — Morsian ulos! —

UOLEVI

(*jotensakin päihtyneenä*).

Morsian ulos — —

KAIKKI.

Morsian ulos!

UOTI.

Morsian ulos! — Miss' on kynttilät, äiti? — Tääll' on koko laatikollinen — tulkaa tänne, tääll' on! — — Soittajat edellä —! auki ovet — isä taluttaa Elinaa — Klaus ja äiti — morsiusneidit, sulhaspojat — — Pyhän Yrjänän marssi! — — Soittakaa, kas niin!

(*Yleisen hämmingin aikana varustautaan sytytetyillä kynttilöillä; järjestytään saatoksi ja kuljetaan porstuan kautta ulos. Ulkoa kuuluu melua ja huutoja. Uoti ja Uolevi jäävät kahden.*)

UOLEVI

(*katsellen kädessään olevaa sytytettyä kynttilää*).

Mitä minä tällä teen?

UOTI (*nauraen*).

Näytät valkeata, että ihmiset näkevät siskoni ottaneen Kurjen eikä sinua — —

UOLEVI.

Vaikenetko, taikka — —! (*Heittää kynttilänsä nurkkaan.*) Tule, minä vaadin sinut kanssani miekkasille!

UOTI

(*nauraen*).

Luulenpa että »kolmas päivä» kummittelee aivoissasi. Ole sinä vain rauhallinen — Elina on jo kaksi yötä uinunut morsius-untuvilla — — Maljasi!

UOLEVI
(*äkkiä synkkänä*).

Niin, sehän on totta se! — Uoti!

UOTI.

Jaha!

UOLEVI.

Uoti!

UOTI.

No, no, täss' olen —

UOLEVI.

Jos minä — — kuule, Uoti — jos minä juopuisin ja aikoisin surmata sulhasen, niin toimita minut pois. —

UOTI.

Ole huoletta, — kyllä minä sinua silmällä pidän —

UOLEVI
(*heittäytyy penkille; kätkee kasvot käsiinsä*).

Oi, Uoti, — tässä elämässä ei minusta enää tule selvää ihmistä — ja samahan se, mikä minusta tulee!

UOTI.

Ei, Uolevi! älä heittäydy helläksi — — silloin nousee olut päähäsi. — Jos siskoni heitti sinut, niin saathan minut sijaan — kuuletko — ja koko elämän-iäksi. Jahka tämä ilo täällä on lopussa, lähdemme me Savoon, Tottin luo — kuuletko! tappelemaan, tappelemaan kuin hurjat Novgorodia vastaan.

UOLEVI
(*nousee äkkiä*).

Olet oikeassa — niin, me lähdemme taisteluun, — tappelemaan ja tappamaan, kunnes — kuolemme!

UOTI.

Olkoon menneeksi, — tule tänne! (*Syleilevät.*) Me kuulumme yhteen, me, vaikkei mikään pappi ole meitä vihkinyt — —

UOLEVI

(*tempaa pikarin ja juo*).

Tuohus tänne — — nyt valaisemaan morsianta — — Morsian ulos! (*Rientää ulos tuohus kädessä. Uoti seisoo hetkisen tirkistellen alas; tempaa yht'äkkiä tuolin ja murskaa sen permantoon. Menee.*)

KYÖKKIMESTARI

(*virkapuvussaan, eräs soittaja kainalossa; tulevat horjuen salista; matkalla kyökkiin*).

SOITTAJA.

Siehst du, liebwertester Bruder! Die holde Frau Musika, die hohe, hehre, himmlische Kunst —

KYÖKKIMESTARI.

Unsinn! Wenn ich einen Wildschweinsbraten so zurichte, dass man glaubt, das Schwein wäre lebendig, oder eine Marzipanentorte in der Form eines ganzen Tourniers, das ist Kunst, aber so ein Bischen Dudelidu — Unsinn, sag ich noch einmal!

EMÄNTÄ

(*porstuassa*).

Ei, ei — toista tietä! Menkää toisia portaita — — Juhani — Uoti, vie heidät toista tietä — niin, niin — — (*Tulee sisään rouvien Kirveen ja Linnunpään seurassa.*) Hirveätä, kuinka ne mellastavat tänä iltana! — Istukaa, kuomaseni — meidän täytyy saada tilkka viiniä — kas tässä! — Ja sitten ne vetivät minutkin, vanhan ihmisen, tanssin jymäkkään — —

R. LINNUNPÄÄ.

Rakas kuomaseni — olinhan minäkin mukana — —

R. KIRVES.

Ja minä —

EMÄNTÄ.

Ja kun Klauskin — vävypoikani — Kurki — kun hänkin huusi: »anoppi mukaan!» niin minä ajattelin: tehkööt minulle mitä tahtovat, koska hänkin, itse voutikin, on mukana — — Juokaa vähän lisää kuomaseni, kyllä täältä riittää — —

R. LINNUNPÄÄ.

Niin, kuomaseni, kyllä sinun tyttäresi nyt on onnensa saavuttanut tässä maailmassa, minun täytyy nyt oikein onnitella sinua semmoisesta vävypojasta. — Kurki on erittäin miellyttävä mies —

R. KIRVES.

Ja hän käyttäytyy niin hienosti —

R. LINNUNPÄÄ.

Niinkuin voudin tulee — — tietysti, tietysti!

EMÄNTÄ.

Niin, Kurkien suku onkin — hienoa sukua, niin hienoa sukua. (*Äänettömyys.*)

R. KIRVES.

Minä tässä tulin ajatelleeksi, mitenkähän tuon — Kirstin laita nyt lienee —

R. LINNUNPÄÄ.

Niin, hänen tuolla Vääksyssä. Hänhän matkusti heti — kihlauksen jälkeen.

EMÄNTÄ.

Ei, kyllä hän matkusti jo ennemmin —

R. KIRVES.

Sanotaan että hän — Kurki — oli suorastaan ajanut hänet — Kirstin — ulos, ja että hän oli huutanut ja potkinut — niinkuin sellaisten tapa on — kun huovit taluttivat häntä rekeen — — ja huono reki se oli ollutkin, oikea sontareki — häpeä sanoakseni!

EMÄNTÄ.

Siitä en tiedä — — mutta minua harmittaa se, että tuo samainen kapine on Kurjesta — vävystäni — levitellyt ilkeitä huhuja, ikäänkuin hän — Klaus — olisi ollut jonkinlaisissa tekemisissä hänen — Kirstin — kanssa. Niinkuin ei jokainen tietäisi, että se oli Kirsti, joka hännysteli Klauta!

R. KIRVES.

Niin, voitteko ajatella — —

R. LINNUNPÄÄ.

No, sinä et myöskään kutsunut tuota ihmistä häihin — — sehän ei voinut tulla kysymykseenkään —

EMÄNTÄ
(*hämillään*).

Niin, nähkääs, meidän oli suorastaan pakko kutsua hänet, sillä hän on nyt sentään Kurjen sukulainen — — ja Juhanikin tahtoi sitä — —

R. KIRVES.

Minä en missään tapauksessa olisi sitä tehnyt — —

R. LINNUNPÄÄ
(*arvokkaasti*).

Ei, minunkin mielestäni heidän täytyi — —

EMÄNTÄ.

Sillä kaikissa tapauksissa hän on Klaus Kurjen käly — —

R. LINNUNPÄÄ.

Ja ettei hän voi tulla, ymmärtää jokainen. Siis tuollainen kutsumus voi olla yhdentekevä —

EMÄNTÄ.

Tietysti hän ei tule. Siksipä hänet kutsuttiinkin.

R. LINNUNPÄÄ.

Eiköhän tuosta Kirstistä sentään tuntune jokseenkin katkeralta, kun täytyi alentua, kehtaamatta näyttäytyä ihmisille — ei edes lankonsa häissä! (*Äänettömyys.*)

R. KIRVES.

Rakas Ebba kuomaseni — tästä naimiskaupasta varmaan koko sukusi tulee hyötymään.

EMÄNTÄ.

Luultavasti Juhani nyt suostuu vastaanottamaan tuon viran Hämeenlinnassa, josta hän tähän saakka ei ole välittänyt — ja tämä talo tulee uudestaan rakennettavaksi, täytyyhän elää säätynsä mukaan, sillä — nähkääs — Fincket kuuluvat oikeastaan suuraateliin, vaikka emme ole siitä välittäneet — (*Kyökistä kuuluu rikottujen astioiden kilinää.*) No voi, mitä se nyt taasen oli? Tuo ulkomaalainen kyökkimestari on ihan poissa tolaltaan tänä iltana — — suokaa hetkiseksi anteeksi! (*Kiiruhtaa ulos.*)

R. KIRVES.

No, kylläpäs hänen pyrstönsä nyt paisuu, tuon naimiskaupan takia!

R. LINNUNPÄÄ.

Ihan kuin riikinkukko kanatarhassa.

(*Tanssin sävel kuuluu salista: »Hyi, hyi sun viekkauttas» j. n. e.*)

R. KIRVES.

Nyt siellä taas aletaan. — Oletko huomannut, miten nuori Tavast kokee lähennellä minun Bengtaani? —

R. LINNUNPÄÄ.

Sinun — ei, rakas Briita! minun Klaaraanihan hän kokee — —

R. KIRVES.

Erehdys, rakas Märtha kuoma, — älä sinnepäin toivokaan —

R. LINNUNPÄÄ.

Jonnepäin sinä toivot — —

R. KIRVES (*nousee*).

Minä menen tanssia katselemaan.

R. LINNUNPÄÄ.

Rakas Briita kuoma — — sinä aina niin kiivastut — —! (*Kumpikin eri ovesta saliin.*)

(*Kaksi vaahtopartaista ritaria tulee notkuvin polvin ja riidellen salista.*)

I:NEN RITARI.

Vait — sanon minä! Ruotsin oikea kuningas on Kaarle Knuutinpoika.

2:NEN RITARI.

Eipä — sanon minä! Se on kuningas Kristian — —!

I:NEN RITARI.

Tanskalainen!

2:NEN RITARI.

Petturi!

I:NEN RITARI.

Säiläs maalle! Sinähän olet arkkipiispan nautoja — —!

2:NEN RITARI.

Ja sinä kurja valapatto! (*Taistelevat.*)

ISÄNTÄ

(*kiiruhtaa väliin*).

Rakas Stjernkors — — hyvä Bitz — mitä turhista riitelette, hyvät ystävät —! Kas niin, tulkaa sisään. Ensin juomme Kaarle kuninkaan maljan ja sitten kuningas Kristianin — — sisään nyt — kas noin —! (*Työntää heidät saliin.*)

(*Kaksi nuorta ritaria tulee salin vasemmasta ovesta*).

I:NEN NUORI RITARI.

Minä ensiksi kutsuin hänet tanssiin.

2:NEN NUORI RITARI.

Se on hävytön valhe! Minä sen tein —

I:NEN RITARI.

Valehtelet!

2:NEN RITARI.

Konna — — tuossa saat! (*Heittää hansikkaansa hänelle vasten silmiä; taistelevat.*)

ISÄNTÄ.

No, no, poikaset! — Hiljaa, Tavast, kauniisti,

Horn! — — Ulos pihalle, jos tapella tahdotte! — — Kas noin! tuoss' on porstuan ovi — —

I:NEN RITARI.

Niin, käy ulos — — saamme nähdä kumpi meistä jää lumihangelle!

2:NEN RITARI.

Se pian nähdään! Luuletko että joku Tavast väistyy tuommoisen flaamilais-Hornin tieltä! (*Menevät. Isäntä työntää heitä ulos ja menee itse saliin.*)

UOLEVI

(*tulee hurjasti tanssien Elinan kanssa*).

Morsiamen malja!

ELINA.

Uolevi! Uolevi! (*Irtautuu Uolevista.*)

UOLEVI.

Morsiamen malja!

ELINA.

Uolevi — sin' et saa juoda enempää!

UOLEVI.

Mitäs muuta tekisin — — täällä! — Oi, viiniä! Minun täytyy juoda — juoda, voidakseni unhottaa kaikki — — ah! voidakseni unhottaa sinut! (*Nojautuu pöytään.*)

ELINA

(*nousee*).

Tule, menkäämme toisten luo.

UOLEVI.

Elina, oletko pahoillasi?

ELINA.

En, mutta lupaa minulle, ettet juo enempää tänä iltana — — sitä en suvaitse — kuuletko, minä en tahdo nähdä sinua — — (*Aikoo poistua, vaan seisahtuu äkkiä ja ottaa kukkasen tukastaan, toisella äänellä.*) Ritari Frille — ottakaa tämä kukkanen, ratsastakaa kirkkomaalle ja laskekaa se Kaarina Kurjen haudalle — —

UOLEVI

(*heti vakaana, polvistuu ja suutelee Elinan kättä*).

Kuten hallitsijattareni käskee. (*Menee.*)

KURKI

(*on tullut sisään*).

Mitä se oli? (*Kiivaasti.*) Mihin piti Uolevin viedä kukkasesi?

ELINA.

Kaarinan haudalle, rakas ystäväni.

KURKI.

Vai niin — vai niin — — (*Hurjasti.*) Elina, Elina, oma Elinani! hyvä enkelini! (*Nostaa hänet korkealle.*) Sinä, joka sovitat kaikki! (*Suutelee häntä kiihkoisasti.*) Huomenna matkustamme Laukkoon. (*Soittoa kuuluu.*) Tule tanssiin!

UOTI.

No niin, nyt kaikki tanssiin sulhon ympärille! Hoi, kaikki sisään! Morsian yksin viedään saliin — — tulkaa! (*Häävieraat tulvaavat sisään.*) No nyt, lanko! — Tytöt, tänne liinanen! (*Muudan nainen antaa vyönsä.*) Käännäpä nokkaasi, lanko, (*Emäntä tulee sisään.*) sinusta tehdään sokko. (*Sitoo vyöllä Kurjen silmät.*) Kaikki piiriin! — — morsian ei saa pilkistää! — — (*Elina viedään pois.*)

(*Laulua.*)

Kun Kurki nyt häitä pitää,
kuka morsian olla saa? — j. n. e.

ERÄS AIRUT
(*astuu sisään, kohottaa sauvansa*).

Jalosukuinen neiti Kirsti Fleming Vääksystä.

(*Yleinen hämmästys. Piiri venyy pitkäksi. Kurki riistää siteen silmiltään. — Oven aukaisee kaksi matkapukuista paashia. Kirsti, erittäin komeasti puettuna, astuu sisään. Häntä seuraa kaksi huovia, pertuskat käsissä; asettuvat ovensuuhun.*)

KIRSTI.

Jalo Ebba rouva — minä tulen kai liian myöhään, mutta vasta eilen sain kutsunne, ja matka on pitkä. Minä kiitän ystävyydestänne. Minua seuraa vain kymmenkunta ritaria, sillä täällä kai on paljon väkeä ennestään — —

ISÄNTÄ
(*änkyttäen*).

Onkohan kukaan toimittanut hevosenne korjuuseen, Kirsti neiti?

KIRSTI.

Älkää niistä huolehtiko, hyvä Juhani herra — väkeni pitää siitä huolta. (*Viittaa; hänen seuralaisensa poistuvat.*)

ISÄNTÄ
(*hämillään*).

Me emme uskoneet — teidän —

KIRSTI.

Minun tulevan lankoni häihin —? Kuinka niin

voitte luullakaan? — — Ah! tuossahan hän on. — Onnea sinulle, rakas lanko!

KURKI

(*ojentaa vitkastellen Kirstille kätensä. Hän näyttää kuohuvan vihasta*).

Sinua ei — enää — odotettu — —

KIRSTI.

Sen uskon — siksipä tahdoinkin hämmästyttää sinua, rakas Klaus! (*Tuskallinen äänettömyys. Kurki tuskin voi hillitä itseään.*)

UOTI.

Hitto, kuinka kaikki ovat nolon näköisiä! (*Noutaa kaksi pikaria.*) Tervetuloa, Kirsti neiti! — Teitte kauniisti, kun tulitte sisareni häihin. — Juokaa pohjaan — kuten minä. — Elinan onneksi!

KIRSTI.

Minä juon maljani pohjaan — — se tuntuu hyvältä matkan jälkeen. (*Juo vitkaan ja tyynesti. Uoti ottaa kohteliaasti häneltä pikarin ja vie sen takaisin.*)

ELINA

(*pilkistää ovesta*).

Mikä nyt on? — Miksi yht'äkkiä semmoinen hiljaisuus? — — Ah! sinä Kirsti! Saanhan sinutella sinua nyt, kun olemme tulleet sukulaisiksi. (*Juoksee syleilemään Kirstiä.*) Kuinka sanomattoman kiltisti teit, kun tulit, — — nyt minä olen niin iloinen — niin iloinen — koko eilispäivän juoksin vähänväliä ikkunaan — — Aatteles, nyt on jo »kolmas päivä» — — ja huomenna matkustamme Laukkoon — ja sinä tulet mukaan. — — Sinulla mahtaa olla hirveän ikävä siellä Vääksyssä! — — Voi sinä, hyvä, rakas, kiltti, kulta Kirsti, — minä iloitsen

niin sydämestäni, että tulit. — Minut suljettiin äsken tuonne saliin, näes, siksi aikaa, kun he tanssivat sulhon ympärillä — istuhan toki — sitten tanssitaan minun ympärilläni — minusta täällä tuli yht'äkkiä niin hiljaista — — ja se olitkin sinä, joka tulit — — niin, niin, sinullahan oli pitkä matka, mutta sinä tulit kuitenkin — — sinä rakas ystävä. — — Niin, nyt saatte mennä tanssittamaan sulhasta — tuonne saliin. Minä jään tänne puhelemaan Kirstin kanssa. Hyvästi kaikille!

UOTI.

E-ei, suur' kiitos, rakas sisko — ei sitä noin vaan heitetä vanhoja tapoja ylös-alaisin. Sulhaistanssi ei ole vielä loppuun tanssittu, emmehän vielä tiedä, kuka tulee sinun jälkeesi morsiameksi. Saliin kaikki tyynni! — Kas niin, lanko! — Jalo Kirsti neiti, sallikaa minun saattaa teitä! Ei, Elina hyvä, sinä jäät kiltisti tänne ja annat neitosten tanssittaa miestäsi. Sitten tulee sinun vuorosi, kun me nuoret miehet tanssitamme sinua. Ovet kiinni! Sin' et saa pilkistellä, Elina, muista se! (*Kaikki saliin, paitsi Elina. — Äskeiset kaksi nuorta ritaria tulevat parhaassa sovussa, halaillen toisiaan.*)

I:NEN NUORI RITARI.

Kyllä olimme aika pöllöjä, kun aioimme tapella tuommoisen nirppanenän takia!

2:NEN N. RITARI.

Puhu vielä! Maljasi, kunnon veikko! (*Menevät saliin.*)

ELINA.

Kuinka olen väsynyt!

UOLEVI
(*tulee synkkänä ja salamielisenä kädessään puunlehvä*).

Tuo kuollut seurasi minua — — minä tunsin sen — — hän nousi haudasta ja istuutui taakseni ratsun selkään. — Mitäs hän kuiskasikaan minulle — mitäs hän kuiskasi? Hän antoi tämän lehvän — — ei, ei, itsehän minä sen taitoin — mahtoiko hän mennä takaisin Laukkoon? — Minä tunsin, kuinka hän hyppäsi alas, kun tulien välke näkyi Suomelasta — — mutta mitä hän kuiskasi minulle — —? (*Miettii.*)

ELINA.

Oliko se Kaarina?

UOLEVI
(*hätkähtää*).

Hän varmaan käski minun antaa sinulle tämän — — niin, niin hän teki — — Kuinka olet sinä täällä — — odotitko minua? Miksi ovat ovet suljetut? Täällä tuntuu niin oudolta — —

ELINA
(*on ottanut lehvän*).

Kuinka olet kalpea — ja kätesi niin kylmä — — Oletko sairas — —?

UOLEVI.

Sairasko — — sydämeni vaan on haavoittunut, mutta niille haavoille ei löydy parantavaa palsamia! — — Miksi ovet ovat suljetut? — — — — Elina, äsken sanoit, ettet tahdo nähdä minua juopuneena — — niin? Suo anteeksi, minä olin juopunut — — — mutta se oli äsken se — — nyt on toisin.

UOTI
(*aukaisee ovet*).

Mamma Kirves tuli morsiameksi. — Sisään, Elina! Morsian sisään! —

ELINA
(*kiinnittää lehvän ruunuunsa*).

Tanssiin, Uolevi! Tule, tanssikaamme yhdessä!

ÄÄNIÄ.

Morsian sisään! (*Elina saliin.*)

KIRSTI
(*tulee sisään*).

Uolevi!

UOLEVI
(*ryntää ylös*).

Kirsti!

KIRSTI.

Uolevi — mitä sinä ajattelet — —?

UOLEVI
(*pidellen otsaansa; tyynemmin*).

Vai sinäkö? Olet siis tullut minun poissa ollessani?

KIRSTI.

Niin. Missä olit?

UOLEVI.

Kirkkomaalla. Elina lähetti kukkasen siskosi haudalle.

KIRSTI.

Vai niin?!

UOLEVI

(*kiivaasti*).

Kirsti, äsken juuri ajattelin sinua — —! Ota minut mukaasi — — minä hoidan Vääksyä — —

KIRSTI

(*nauraa*).

Sepä hauskaa! (*Vakavasti.*) Niin, me kaksi hyljättyä sovimmekin hyvin yhteen!

UOLEVI.

Minä tahdon sinun luoksesi — — olla sinun lähelläsi! — — Elina on nyt hänen! Se tuntuu niin — — sinä olet niin voimakas — —! Kirsti, minä pidän sinusta — sinä tiedät miltä tuntuu, kun ihmisen sydämestä tihkuu verta, eikä hän voi muuta kuin kiristää hampaansa yhteen.

KIRSTI

(*lempeästi*).

Niin, tule luokseni, Uolevi! Minä otan sinut voudikseni.

UOLEVI.

Milloinka matkustat?

KIRSTI.

Heti! Tule mukaan — —!

UOLEVI

(*ojentaa kätensä*).

Minä tulen! Lähtekäämme heti!

KIRSTI.

Laita matkarekeni kuntoon.

UOTI

(*salista*).

Sulhanen ulos — —! Nyt on morsiamelta ruunu tanssittava — — ulos siis, lanko — — etkä saa pilkistellä! Ovet kiinni! (*Työntää Kurjen ulos ja sulkee ovet*).

KURKI

(*hämillään*).

Kirsti! (*Äänettömyys.*) Minä en odottanut sinua.

KIRSTI.

Hämmästyksesi oli kai sitä mieluisampi.

KURKI.

Lähtösi Laukosta tapahtui niin äkkiä, etten saanut edes jäähyväisiä sinulta.

KIRSTI.

Vääksy kaipasi emäntää.

KURKI.

Aioin myös kiittää sinua siitä ajasta, jona hoidit talouttani.

KIRSTI.

Niin — ja hyvin sinä ymmärsit käyttääkin palvelustani.

(*Äänettömyys.*)

KURKI.

Sinua ei odotettu! Kiitoksia kuitenkin, että tulit. Sinä et siis kanna vihaa — —

KIRSTI.

Tahdoin nähdä hänet, joka on tuleva sisareni jälkeläiseksi. Hän on vieno enkeli. Mutta enkelin mieltä

Laukon emänniltä vaaditaankin, sillä siellä sitä kyllä koetellaan. (*Äänettömyys.*) Olen ottanut Uolevi Frillen palvelukseeni. Luovutatko hänet minulle?

KURKI.

Mielelläni, hyvinkin mielelläni. Hän on ollut Elinan leikkitoveri. Ei ole soveliasta, että hallitsijatar ja alamainen ovat lapsuudenystäviä. (*Leikillä.*) Uolevi on muuten kaunis nuorukainen! Minua ei kummastuttaisi, jos sinä — — —

KIRSTI.

Jos minä seuraisin sinun esimerkkiäsi ja valitsisin itseäni alhaisemman — —? Kurki voi niin tehdä — — Fleming ei sitä tee!

KURKI.

Ylpeä on luonteesi, Kirsti; sitä ei voi mikään taivuttaa.

KIRSTI
(*ivalla*).

Vai — — sinä et voi käsittää, että minä — vaikka olen sinut menettänyt — kuitenkin kannan pääni pystyssä? — Klaus Kurki, puhukaamme selvää kieltä. Herätessäni ovesi kynnyksellä ja tajuttuani sen pohjattoman kurjuuden, johon olin vajonnut, leimahti Flemingien veri minussa inhosta ja häpeästä. Kaikki tunteeni sinua kohtaan muuttuivat jääksi, ja tyynenä läksin talostasi. Minä en tunne suuttumusta, en vihaa enkä kaihoa. Minä vain halveksin, niin, halveksin sinua, sinä ylpeä Laukon herra! —

KURKI.

Sinä käytät sanoja, jotka, jos olisit mies — — mutta sinä oletkin nainen!

UOTI.

Kas niin, nyt on morsiustanssi päättynyt! Kärsimysaikasi on ohitse, lanko! (*Hääjoukko tulee sisään.*)

KIRSTI.

Nuori ritari, olkaa hyvä ja tiedustakaa, ovatko hevoseni valjaissa. Tärkeät toimet kutsuvat minua Vääksyyn. Kiitän teitä, jalo rouva, vieraanvaraisuudestanne. (*Elinalle.*) Älä unohda uutta kälyäsi! Jalot naiset ja ritarit, minä tervehdin teitä! (*Horjuu.*) Ah!

ELINA.

Sinä kalpenet — — oletko sairas — — rakas ystävä, sinä et saa matkustaa!

KIRSTI.

Niin kumma tuska rintani alla —! Ei se ole mitään, kyllä se menee pian ohitse.

UOLEVI.

Jalon neidin Kirsti Flemingin hevoset ovat valjaissa.

(*Kirstin valmistautuessa lähtöön laskeutuu*)

Esirippu.

VIIDES KUVAELMA.

Sali Vääksyssä. Iltapäivä. Flemingien vaakuna uunin yläpuolella. Raakaa loistoa ja mukavuutta sisustuksessa. Kuusi täydellistä haarniskaa, aseita ja metsästystarpeita seinillä; karhun- ja hirventaljoja y. m. siellä täällä.

(*Näyttämö tyhjänä, hiljaisuus.*)

VAPPU

(*tulee sisään porstuan ovesta kantaen patjaa, panee sen lattialle, katselee ympärilleen, kurkistaa Kirstin kamarin ovesta, menee kyökin ovelle, jossa kuuntelee, palaa patjan luo ja rupeaa sitä loihtimaan*).

Kunpa vaan tietäisin kuka tytön on raiskannut — jospa vaan tuntisin syntysanat, loihtisin hänet kyllä vapaaksi. — Onko se västäräkki, jonka hän toi mukanaan Suomelan häistä, vai onko se Laukon vouti? (*Itkien.*) Että hänen tämmöisenä piti palata kotiin, kuihtuneena kukkana, — tuo minun lempeä orvokkini, — haavoitettuna lintuna, — tuo minun iloinen leivoseni! Jospa vaan saisin syntysanat, kyllä auttaisin hänet. (*Alkaa lukea loihtua.*)

Pistä, häijy, härkkimesi,
hiisi, hiiliseipähäsi
kahen rakkahan välihin!
Kivi kylmä, maanalainen,
auer joulun-aikahinen,
kylmittämähän syäntä,
vatsoa vilustamahan — — —
— — — — — — — — —

UOLEVI

(*tulee sisään*).

Hah, hah, haa! Mitä ihmeen kummia Vappu patjalle tekee?

VAPPU

(*hypähtää*).

Lutikoita minä tästä vaan loihdin pois. (*Toisella äänellä.*)

Lutikka latikan poika,
punahousu, pyöräpentu — — —

UOLEVI.

Älä niitä vaan minun vuoteeseeni lähetä. — Vapunko ne ovat omia?

VAPPU.

Ovat — niin — — kyllä ne ovat neidin.

UOLEVI.

Huuti! älä syytä emäntääsi. — Missä neiti on? Onko hän tuolla sisällä?

VAPPU.

Ei, hän meni ulos puolenpäivän aikaan. (*Kantaa patjaa kamarin ovea kohti.*)

UOLEVI.

Vieläkö on olutta tuossa viimevuotisessa tynnyrissä?

VAPPU.

Viimevuotisessa! Niinkuin ei muka tietäisi, että teen uutta joka tuorstai.

UOLEVI.

Tee sitä myöskin lauantaisin, ettei se niin kirotusti happane joka maanantai-aamuksi.

VAPPU.

Pyh, kyllä se yhtä hyvää on kuin sekin, mihin olette Laukossa tottuneet. — Kirottu Laukko!

UOLEVI.

Mitä pahaa Laukossa on sinulle tehty?

VAPPU.

Kaksi kyyhkystäni kasvoi täällä Vääksyssä. — Ne vietiin Laukkoon. Siellä tapettiin toinen, ja kun toinen tuli kotiin, oli hän haavoitettu. — Sentähden sanon vieläkin, kirottu Laukko!

UOLEVI.

Niin, ehket ole niinkään väärässä. — Minkälaisella tuulella neiti on tänään?

VAPPU

(*ikäänkuin itsekseen*).

Sellaisella, jolle miehet ovat hänet saattaneet.

UOLEVI.

Mitä sanot?

VAPPU.

Sanoin vaan että samanlaisella tuulella kuin koko ajan sitten kuin hän Laukosta tuli kotiin. Toisinaan hän on raju ja iloinen, ikäänkuin tahtoisi lentää, toisinaan taas istuu tuntikaudet läjään lääkistyneenä, kuni puolikuolleena. Väliin hän on niin kiukkuinen, että kaikki

vapisevat, väliin taas itkee kuin lapsi. Mutta kunpa vaan tietäisin, kuka siihen on syypää, (*Hiljaa kuin itsekseen.*) niin istuttaisin noidannuolen häneen, että tietäisi siitä kaiken ikänsä.

UOLEVI.

Mitä siellä itseksesi möriset, vanha Vappu?

VAPPU.

Itse te mörisette — minä sanon mitä tahdon — — sillä — — minä olen vanhempi talossa kuin te — tietäkää se. (*Menee.*)

KIRSTI

(*tulee sisään, hyvin hermostuneena ja kiivaana kulkee edestakaisin*).

Miksi väki kaataa puita Vesijärven puolelta? Minä tahdon että kaatavat Längelmäveden puolelta.

UOLEVI.

Täytyy harventaa metsää siellä ensikeväisen kaskenpolton tähden.

KIRSTI.

Miksi tuota tietä ajat, etkä vanhaa?

UOLEVI.

Se on kokotalvisen hiekanajon tähden käynyt niin huonoksi —

KIRSTI.

Olenhan sanonut, että heti tahdon tuon aitan hajotetuksi ja uuden sijaan, miksi et minua tottele?

UOLEVI.

Sanoit sen eilen; etkö ole nähnyt, että hirsiä paraikaa vedetään? Huomenna kun heräät, on aitta poissa — tänään on sitä tyhjennetty ja katto siitä revitty.

KIRSTI
(*hetken äänettömyyden jälkeen*).

En siedä nähdä tuota Mutikon miestä päivätöissä — — hän on Kurjen näköinen!

UOLEVI.

Siitäkö syystä hänet vapautetaan päivätöistä?

KIRSTI.

Onhan hän Kurjen näköinen!

UOLEVI.

On kyllä.

KIRSTI.

Aja hänet pois. (*Vaitiolon jälkeen.*) Onko hänellä lapsia?

UOLEVI.

Kymmenkunta, luullakseni.

KIRSTI.

Vai niin. Anna hänelle tynnyri jyviä.

UOLEVI.

Kuten tahdot. — Koska olet hyvällä tuulella, niin ajattele Suinulan miestä, joka viikon päivät on saanut maata kellarissa.

KIRSTI
(*rajusti*).

Mitä hänestä tahdot?

UOLEVI.

Anna hänen mennä.

KIRSTI.

En.

UOLEVI.

Hänelläkin on tupa täynnä lapsia.

KIRSTI.

Se ei liikuta minua. Istukoon hän siellä siksi kuin paleltuu kuoliaaksi.

UOLEVI
(*suuttuneena*).

Siitä ei tule mitään. — — Ole lempeä ja hyvä, Kirsti!

KIRSTI.

En, hän on kutsunut minua Kurjen jalkavaimoksi.

UOLEVI.

Niin, päissään, — ei hän edes itse tiedä sanoneensa.

KIRSTI.

Tiedän sinun antaneen hänelle ruokaa ja vaatetta, sitä kauemmin hän saa kitua.

UOLEVI.

Kyllä sinä vielä tulet hyväksi, sitä minä odotan.

KIRSTI.

Siksi juuri, että odotat; minua huvittaa kiusata teitä molempia.

PALVELIJA
(*tulee sisään*).

Riunkylän talonpojat pyytävät puhutella neitiä.

KIRSTI

(*lyhyesti*).

Mitä he tahtovat?

PALVELIJA.

He ovat odottaneet täällä siitä asti kuin neiti puolenpäivän aikaan meni ulos.

KIRSTI.

Vai niin. — Tulkoot sisään. (*Istuu. Palvelija menee ulos, useita Vääksyn alustalaisia tulee sisään.*) Mitä tahdotte?

(*Hiljaisuus.*)

ERÄS TALONPOIKA.

Armollinen neiti, isänne vapautti meidät Vesijärven kalaveden verosta.

KIRSTI.

Niin teki, entä sitten?

ERÄS TALONPOIKA.

Täytyykö meidän nyt ruveta siitä veropäiviä tekemään?

KIRSTI.

Niinhän on käsketty, mitä te sitten täällä teette?

ERÄS TALONPOIKA

(*polvistuen*).

Armollinen neiti, me olemme niin veroilla rasitetut ennestään, ja sitä paitsi ovat Leinolan kylän miehet, joilla myös on oikeus kalastaa täällä, anastaneet meiltä parhaimmat paikat.

KIRSTI.

Minä olen sanonut, että päivätyöt ovat tehtävät —

menkää. — (*Talonpojat menevät vähitellen. Kirsti kulkee kiivaasti edestakaisin.*)

PALVELIJA
(*tulee*).

Vesilahden lukkari on täällä, armollisen rovastin asialla.

KIRSTI.

Anna hänen tulla!

PALVELIJA
(*päästää lukkarin sisään*).

KIRSTI.

Mitä asiaa rovastilla on minulle?

LUKKARI.

Rovasti käskee minun sanoa teille, arvoisa neiti, että saarnailevan kerjäläisen asia on ollut keskusteltavana pappiskokouksessa Sääksmäellä. Siellä päätettiin lähettää mies Turun tuomiokapituliin. Minun tulee nyt ottaa kiinni hänet sekä viedä mukanani täältä, koska hän näillä seuduin kuuluu oleskelevan.

KIRSTI.

Ratsasta takaisin ja sano Vesilahden rovastille, että minulla on tuomiovalta Kangasalla, eikä hänellä. (*Palvelijalle.*) Anna lukkarille ravintoa ja virkeä hevonen. (*Lukkari menee. — Vaitiolo. Välinpitämättömällä äänellä.*) Mikä kirje sinulla on?

UOLEVI.

Uotilta, — lukkari sen toi.

KIRSTI.

Mitä hän kertoo?

UOLEVI.

Hän tahtoo tulla tänne susia pyytämään — ovat tainneet vähentyä Vesilahdelta.

KIRSTI.

Anna minun lukea kirje.

UOLEVI.

Lue vaan.

KIRSTI

(*ottaa kirjeen, kulkee edestakaisin ja lukee*).

»Herranen aika, Uolevi, täälläkös lörpötellään ja juorutaan sinusta ja Kirstistä! — — Rouva Kirves kiertää pitäjätä kymmenen juoruämmän seurassa. — Hän on pian piessyt puhki kielensä kärjen, luulen ma.» — Hahaha! Hyvä, hyvä! — Uolevi, kirjoita heti, odota! — Minä kirjoitan itse, missähän olisi paperia, — ei, kirjoita sinä, että hän tulee heti — kuuletko! — jo huomenna, ja tuokoon Tavastin, Hornin ja kaikki muut nuoret aatelismiehet mukanaan. — Me tahdomme ajaa karhuja Suinulassa. — — Lähetä sana Suinulaan, että kiertävät ja panevat syöttejä, niin että sudet kerääntyvät sinne. — — Suinula — — Suinula — mitä siitä puhuttiinkaan? — Aivan oikein — tuo mies. — Mene ja päästä hänet irti ja anna olutta, niin kai hän kellarinsakin unohtaa.

UOLEVI.

Tiesinhän että rupeisit hyväksi jälleen. (*Menee.*)

KIRSTI.

Kuinka me huvittelemme, ivaamme panettelijoita, niin että menehtyvät omaan myrkkyynsä! On nautinto

uhkamielisesti asettua vastarintaan, (*Itkien.*) vaan huono lohdutus! Oi, kuinka kurja on minun elämäni!

VAPPU

(*joka on tullut sisään*).

Lapsi, lemmikkini, kyyhkyseni, miksi itket?

KIRSTI.

Olen kipeä. Ruumiini ja sieluni on masentunut.

VAPPU.

Voi, voi! kuka on tehnyt kyyhkylleni pahaa?

KIRSTI.

Vappu, sinä olet viisas. Sinä tunnet monet loihtusanat ja temput, jotka auttavat; sano, mikä minua vaivaa. — Ei, älä sano, en tahdo tietää mitään. (*Äkkiä.*) Vappu, lupaa, ettet koskaan, et koskaan jätä minua, et päiväksi, et hetkeksikään. Sinun pitää rakastaa minua, sinun pitää nostaa minut maasta, jos siihen vajoan, sinun pitää loihtia onnettomuutta niille, jotka minua panettelevat. — Vappu, Vappu — sano, ei vanno, että minua rakastat!

VAPPU.

Lapsi, tahdotko että heittäydyn ikkunasta alas kivikkoon, niin teen sen?

KIRSTI.

Kiitos! — Nyt sano, mikä minua vaivaa?

VAPPU.

Sinä synnytät viiden kuukauden kuluttua lapsen.

KIRSTI.

Aavistukseni! — Pojanko?

VAPPU.

Niin enteet sanovat.

KIRSTI.

Lapsen, lapsen, lapsen!

VAPPU.

Loihdinko pois sen? — Papit sanovat sitä kuolemansynniksi, mutta sinun tähtesi teen sen sittenkin.

KIRSTI

(*hurjalla ilolla*).

Lapsen, lapsen! Ei, sen täytyy elää, ja sinun pitää yöt päivät lukea loihtuja sen hyväksi, — joka päivä, että se kasvaisi, tulisi suureksi ja voimakkaaksi.

VAPPU.

Kenen lapsi on?

KIRSTI.

Se on eräs Fleming, kuuletko, — Fleming. — Ja hoidammehan sitä yhdessä, me kaksi, ei kukaan muu, sillä lapsi on minun, minun yksin. (*Kuuluu torventoitotus.*)

VAPPU

(*hypähtää*).

Mikä se? Joku tulee, eikö neiti kuullut torven toitotusta?

KIRSTI.

Tuleeko joku! (*Toitotukseen vastataan pihalla.*) Mene katsomaan. (*Vappu menee.*) Se on eräs Fleming, —

— Ei, ei, — Flemingiä hänestä ei tule ja vielä vähemmin tulee hänestä Kurki! — Ylenkatsottu, perinnötön äpärä vaan! — — Elina, Elina! pahoin olet asettunut tielleni. Itsepuolestani väistyin, vaan poikani tähden minä muserran sinut.

VAPPU

(*tulee takaisin*).

Laukon rouvan viesti on täällä.

KIRSTI.

Hah, hah, haa! Onko vouti mukana? — Kutsu hänet heti sisään! (*Vappu menee.*) Onko Klaus mukana? — — Elina, Elina, — onko vouti mukana? — täällähän ei ole ketään! (*Viesti tulee.*) Onko vouti mukana?

VIESTI.

Emäntäni, Laukon Elina rouva, pyytää teiltä, Vääksyn korkea-arvoinen Kirsti neiti, vieraanvaraisuutta.

KIRSTI.

Ratsasta takaisin ja lausu korkea rouvasi tervetulleeksi. — Odota, — onko vouti mukana?

VIESTI.

Ei, vouti on käräjissä Sääksmäellä.

KIRSTI.

Emäntäsi on siis yksin?

VIESTI.

Yksin.

KIRSTI.

Hyvä, — lähde! (*Viesti menee.*) Elina! Elina! Nyt minä anastan sinun paikkasi — poikani tähden!

UOLEVI

(*tulee, vilkkaasti*).

Elina tulee tänne!

KIRSTI

(*hämmästyen Uolevin iloisuutta*).

Niin, varmaan sinun tähtesi. — Mene ottamaan häntä vastaan, nosta reestä ja kanna portaita ylös, sillä hän on varmaankin väsynyt matkan jälkeen! Lausu hänelle myöskin sydämelliset tervetuliaiset. (*Uolevi menee.*) — Uolevi rakastaa häntä vielä, hänen täytyy saada Elina. (*Hiljaisuus.*)

ELINA

(*tulee, syleilee Kirstiä*).

Voi, Kirsti, kuinka täällä on ihanaa! Tullessani Kuljun metsästä tälle kauniille tasangolle, aurinko juuri laski. Entäs tämä harju sitten, jota ajetaan kirkolta tänne! — Olen nauttinut niin äärettömästi tällä matkalla.

KIRSTI.

Kunpa olisi kesä, niin — —. Miten täytelääksi ja kauniiksi olet tullut! Annahan, kun autan vaipan yltäsi, — jopa sinä olet kääreissä. — Kiltti olit, kun tulit luokseni, minä kun olen niin yksin.

ELINA.

Mahtaa sinulla ollakin hyvin ikävä täällä?

KIRSTI.

Nythän minulla kuitenkin on Uolevi seurana.

ELINA.

Uolevi! Niin, onhan Uolevi täällä. — Hän soit-

telee kai luuttua ja laulaa, ja varmaankin pelaatte lautapeliä yhdessä?

KIRSTI.

Tietysti, — väliin tosin poika parka on vähän synkkämielinen, mutta eihän tuo ihmetytä, kun tietää miten paljon hän on kadottanut. — Sinun täytyy olla oikein ystävällinen häntä kohtaan.

ELINA.

Ole sinä; sinä niin hyvin osaat.

KIRSTI.

Sinuahan Uolevi kerran rakasti — —. Vaan istuhan toki kultaseni. — No, mitä uutta kuuluu?

ELINA
(*iloisesti*).

Ei mitään erinomaista. Klaus on taas käräjillä Sääksmäellä, ja niin minun yht'äkkiä tän'-aamuna pisti päähäni lähteä luoksesi. Eikä tämä nyt ole matka eikä mikään, neljä peninkulmaa vaan. Ja täällä minä nyt olen.

KIRSTI.

Minun luonani, niin —. Kuulepas, kun Klaus on poissa, täytyy sinun aina tulla tänne; on niin hauska jutella yhdessä, ja minähän tunnen kaikki paikat ja olot siellä, eikä sinun tarvitse minulta mitään salata. — Tiedätkö, minua aavistutti, että sinun piti tulla. — Onko Klaus tapaisensa ja oletteko onnelliset? — tarkoitan tietysti sellaista onnea, jota jälkimmäinen rakkaus voi synnyttää? —

ELINA.

Jälkimmäinen rakkaus — tarkoitatko —?

KIRSTI.

Tulin vaan ajatelleeksi sisarvainajatani ja — Uolevia. — Eivätkö Klaun synkät »muistot» joskus herää?

ELINA.

Eivät. — Kerran hän puhui mustasta enkelistään ja sanoi minua hyväksi enkelikseen, joka sovitan kaikki jälleen. — Tiedätkö, hän rakentaa Kaarinalle uuden haudan niemelle.

KIRSTI.

Etkö ole vähääkään mustasukkainen?

ELINA.

Mitä ajattelet? Usko minua, minä rakastan sisarvainajatasi yhtä paljon kuin Klauskin.

KIRSTI.

Niin, niin, olettehan onnelliset kuin kaksi viatonta lasta. — Klaus on hyvä, vaan — heikko. — Toivokaamme että hän aina sinua uskollisesti rakastaa. — Mutta mitä joutavia puhunkaan, jätetään jo sikseen. — (*Palvelija tuo viiniä.*) No, enhän vielä ole juonut tervetuliaismaljaasikaan. — Kas tässä on hyvää Espanjan viiniä, se onkin sinulle tarpeen matkan jälkeen. — Juo sinä pohjaan! — Kuule, meillä, — sinulla, Uolevilla ja minulla pitää olla oikein kodikasta ja hauskaa täällä tänä iltana. — Mutta missä poika viipyykin? — Koeta saattaa hänet iloiseksi, on häntä kuitenkin vähän sääli. — Vaan Elina hyvä, sinulla on tuo raskas puku ylläsi täällä lämpimässä. Mennään minun huoneeseeni, niin saat aamunuttuni yllesi, jos ei sinulla itselläsi ole mukana, sitten sinun on mukavampi. — Täällä voit olla aivan vapaudessasi, Uolevista emme välitä vähääkään — tule nyt.

ELINA.

Luulenpa melkein, että viini meni minulle päähän. — Tämäkö on makuuhuoneesi? Riisuisinko tämän komeuden yltäni, onhan tämä vähän epämukava.

KIRSTI.

Tee se. — Et ole vielä oikein tottunut uuteen arvoosi rouvana. — Näetkö, kultaseni, tuolla vuoteella on vaaleansininen aamunuttu, ota se, älä sitä harmaata.

ELINA.

Kiitos vaan, kyllä minä toimeen tulen. (*Menee.*)

UOLEVI
(*tulee*).

Missä on — —?

KIRSTI.

Tuolla sisällä. Hän on vähän väsynyt ja vähän alakuloinen. Sinun pitää saattaa Elina iloiseksi jälleen.

UOLEVI.

Iloiseksi? Hän oli iloinen kuin päivänpaiste, kun nostin hänet reestä.

KIRSTI.

Nostitko sinä hänet? — Luuletko että petetty vaimo näyttää tunteitaan lapsuutensa rakastetulle!

UOLEVI.

Petetty — mitä tarkoitat?

KIRSTI.

En mitään, — ole vaan ystävällinen päivänpaisteellesi.

UOLEVI.

Kirsti, Kirsti! Eikö Klaus ole hänelle hyvä?

KIRSTI.

Hiljaa —

ELINA

(*tulee*).

Näin on paljon parempi. — No Uolevi, nyt saan sinua oikein tervehtiä. Sinä nostit minut reestä muitta mutkitta ja sitten hävisit.

UOLEVI

(*häveliäästi*).

Minä hoitelin hevosiasi, ja — — Kirstin luohan sinä olet tullut.

KIRSTI

(*nauraen*).

Elina tulee meidän molempien luo, tunnusta vaan, en minä kantele. — Näetkös, Elina, Uolevi ja minä, me olemme tehneet tuollaisen nuoruudenystäväin, — Uolevi, miksi sitä kutsuisimme, — liiton eli sopimuksen, joka on perustettu vanhoille muistoille, eikä meidän kesken ole mitään salaisuuksia, nyt vanhoiksi tultuamme.

ELINA.

Tepä olette hullunkurisia, vai vanhoiksi! — Tiedätkö, Uolevi, kaikki sinua niin ikävöivät Laukossa. Miksi ette ole käyneet meillä, ette kolmeen kuukauteen?

KIRSTI.

Piankin minä tulen — sinun ja Klaun luo. — Tietysti sinulle päivät pitkiksi käyvät synkässä Laukossa, kun ei Klauskaan pysy kotona.

ELINA
(*nauraa*).

Siksipä hän saakin tyytyä siihen, että karkaan sill'-aikaa kuin hän on poissa.

KIRSTI.

Millä ihmeellä teitä huvittaisin! Pelatkaa lautapeliä! — Minun täytyy hetkiseksi mennä ulos toimittamaan, että väkesi saa ravintoa. — Puhukaa nyt kaikki vanhat asiat Suomelan ajoilta ja pelatkaa lautapeliä — tässä on. — Uolevi syytti aina pelihaluanne, siihen aikaan kun hän myötäänsä juoksi Suomelassa. — Niin, olettehan nuoruudenystäviä, te molemmat. (*Menee.*)

ELINA
(*asettaa nappuloita*).

UOLEVI.

Mitä Uoti tekee?

ELINA
(*innostuneena peliin*).

Käy susia pyytämässä, luulen ma.

UOLEVI.

Miksi hän ei tullut mukaan?

ELINA
(*nauraa*).

Ei hän tiennyt että lähdin. — Kas niin, nyt puhallan, yks, kaks, kolme, — hyi, miten huolimaton olet!

UOLEVI.

Kas sitä —

ELINA.

Luulenpa että olet unohtanut taitosi täällä Vääksyssä. — Kas tuossa taas, — pidä varasi.

UOLEVI.

Suo anteeksi.

KIRSTI
(*tulee*).

No, miten käy?

ELINA.

Uolevi häviää.

KIRSTI.

Uolevilla ei siis ole onnea pelissä — mutta sinun, Elina, taitaa siinä tapauksessa käydä huonommasti. (*Nauraa.*) — Tiedätkö, tuo myssy on niin hullunnäköinen, sen otan pois. (*Koko ajan lempeänä. Ottaa myssyn Elinan päästä ja aukoo hänen tukkansa hajalle.* Kaunis sinä olet, Elina! Eikö totta, Uolevi, hän on hyvin kaunis?

UOLEVI.

Kaunis kuin Jumalan äiti alttarilla!

KIRSTI.

Sehän oli ritarillisesti sanottu. — Uolevi, soita meille vähän luuttua, ja laula tuo sievä laulu, jonka olet sepittänyt Elinan kunniaksi — muistathan?

UOLEVI.

Vaiti, Kirsti! — Sitä en laula koskaan enää.

KIRSTI.

Eihän teidän sitä tarvitse punastua. Laukossahan

sinä jo laulun sepitit, kun Elina vielä oli Suomelassa. Mitenkä se olikaan — (*Lausuu vähän ivaten:*)

Oi Elinainen ihana,
oi ruususeni jalo!
Sä öitteni oot unelma
ja päivieni valo.
On hetki kuin kuu pitkä ois,
ja kuut kuin vuodet vierii pois,
jos sua en saa nähdä.

UOLEVI
(*totisesti*).

Ennemmin minä sen sitten laulan, kuin kuulen sinun sen noin lausuvan (*Laulaa:*)

Oi Elinainen ihana,
oi ruususeni jalo!
En milloinkaan sua unhoita — —

ELINA
(*purskahtaa itkuun ja menee*).

UOLEVI.

Mitä olen tehnyt? (*Repii luutun kielet rikki.*)

KIRSTI.

Uolevi! Huomenna me kaikki kolme matkustamme Laukkoon.

UOLEVI.

En minä.

KIRSTI.

Sinun täytyy, sinä olet minun voutini. Minun on keskusteleminen Klaus Kurjen kanssa perintöasiasta ja tarvitsen sinun neuvoasi, ymmärrätkö?

UOLEVI.

Hyvä!

KIRSTI.

Valmista kaikki matkaamme varten. Ehkä viivymme siellä. (*Uolevi aikoo mennä.*) Annoitko Suinulan miehen mennä?

UOLEVI.

Annoin.

KIRSTI.

Olisit antanut piestä häntä ensin, se olisi miellyttänyt minua!

UOLEVI.

Sitä en usko. (*Aikoo mennä.*)

KIRSTI.

Ja tuon kuljeksivan kerjäläisen, joka parannusta saarnailee, — saat otattaa hänet kiinni ja lähettää Laukkoon.

UOLEVI.

Aiotko antaa hänet pappien käsiin? Älä tee sitä. —

KIRSTI.

Asia on minun. — (*Uolevi menee.*) Kerjäläinen saattaa olla hyvityksenä papille, jos minä ja — Klaus — — Niin, nyt tarvitsen kirkon suosiota, jos aion anastaa sinun paikkasi, Elina Fincke. Sillä lapseni ei saa syntyä äpäränä!

Esirippu.

KUUDES KUVAELMA.

Näyttämö sama kuin 3:ssa kuvaelmassa.

Ilta. Pöydällä on oluthaarikka ja lamppu. Kurki ja rovasti istuvat oikealla ja pelaavat shakkia. Pelipöydällä on juoma-astioita. Lattialla Kurjen vieressä on pergamenttikääry. Elina istuu nojatuolissa pöydän oikealla puolella ja neuloo koruompelua. Uolevi edempänä, vasemmalla, kantele kädessä. Kirsti seisoo tulta korjaamassa. Kuusi palvelustyttöä istuu rukkeineen perällä ja takan ympärillä.

KULJEKSIVA LAULAJA
(*laulaa*).

Uljas ritari Horn oli synkkä katseeltaan. —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
Ja kamar-impi Inga istui hänen polvellaan. —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Ja Bertil tallurille lausui viekas tyttö tuo: —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
»Käy linnan kamariin nyt heti Signild rouvan luo!» —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Jalo Signild rouva istui murhe mielessään. —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
Ja Bertil tallirenki astui luokse äkkiään. —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Vaan Inga täynnä kavaluutta telkee kamarin. —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
Hän ritarin luo kiiruhusti rientää salihin. —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Nyt rengit, piiat näkevät, ett' yhdess' ovat nuo. —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
»Siis vihkivuoteesees vie minut, vaan nuo polttaa suo!» —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Myrsky-syysyönä poroksi he poltti kartanon. —
Vuorentaustalla ruusut kasvoi. —
Niin Bertilin kanss' Signild rouva läksi kuolohon. —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

ELINA.

Huu! sepä kamala laulu!

ROVASTI.

Ja vielä kamalampi sen kautta, että siinä kerrotaan tositapaus. Ritari Ebbe Horn, Vuorentaan herra, poltti yhdessä jalkavaimonsa kanssa laillisen puolisonsa, rouva Signild Pastellin. Hän oli Sääksmäeltä, eräs piispa Hemmingin kaukainen sukulainen.

ELINA.

Se on siis totta. Semmoista saattaa siis tosiaankin tapahtua maailmassa. Nukkuivatkohan pyhimykset, kun semmoista sallivat!

ROVASTI.

Tuon syntisen tekonsa tähden tuomittiin ritari Horn paljain polvin ryömien vaeltamaan piispa Henrikin haudalle. Joka kohtaan, missä hän väsyi, piti hänen rakentaa kirkko. Niin syntyivät Halikon ja Uskelan kirkot, mutta kun hän ennätti Pyhän Pärttylin kohdalle, armahti eräs enkeli häntä ja kantoi hänet hänen nukkuessaan Pyhän Henrikin pyhyyteen, joka silloin oli Nousiaisissa.

ELINA.

Armahtavatko enkelit sitten semmoisen ilkityön tekijää?

UOLEVI.

Se enkeli olikin itse Signild rouva.

ELINA.

Niin, hän saattoi sen tehdä — hänellä yksin oli oikeus antaa anteeksi. (*Kehrääville tytöille.*) Nyt, tytöt, olette kehränneet tarpeeksi tänäpäivänä. Sanokaa mestari Baltasarille, että hän jouduttaa illallista.

ROVASTI.

Ei minua varten, jalo rouva, sillä minun pitää joutua kotiin illaksi.

KIRSTI

(*rovastille ja Kurjelle*).

Kuka voittaa pelin?

KURKI.

Hän sen voittaa! Meidän rovastimme osaa kyllä pitää huolta piispanhiipastaan.

ROVASTI.

Niin — piispanhiipasta — niin —

KIRSTI.

Pyhimykset suokoot, että ennustuksesi kävisi toteen, lanko! Sille toivotukselle juomme maljan espanjalaista, eikö niin, kunnianarvoisa rovasti? (*Täyttää maljan.*)

ROVASTI

(*juo*).

Ja nyt samalla kun kaikesta sydämestäni kiitän vieraanvaraisuudesta, tahdon myöskin mainita käyntini pääsyyn. Minä olen kuullut, että se saarnaava kerjäläinen, joka on herättänyt niin suurta levottomuutta paikkakunnalla, oleskelee Laukossa.

KIRSTI.

Niin — hän alkoi käydä kovin levottomaksi. Minä toin hänet tullessani ja jätin hänet Klaus ritarille.

KURKI.

Nyt hän on hyvässä tallessa lukkojen ja telkien takana.

ELINA.

Mutta päästäthän sinä hänet irti taas, eikö niin, Klaus? Ihminen, joka ei ole tehnyt pahaa kellekään, joka vaan parantaa sairaita ja lohduttaa surevia. Niinhän nekin hurskaat miehet ovat tehneet, joista pyhimystaruissa kerrotaan.

ROVASTI.

Suuri erehdys, jalo rouva. Pyhimystarujen pyhät miehet paransivat sairaita sillä voimalla, jonka he saivat kirkolta. Mutta tämä kerjäläinen on pikemmin susi lammasten vaatteissa. Hän kulkee vääräuskoisuuden leveätä tietä ja on saanut voimansa saatanalta. Hänet on lähetettävä Turkuun tutkittavaksi. Ja jos hänet havaitaan syylliseksi — joka on minun varma vakaumukseni — niin saa hän siellä ansaitun palkkansa.

KIRSTI.

Niin — polttorovio!

ELINA.

Ei, Klaus, sinä et saa jättää häntä niin kauhean kohtalon varaan!

KURKI.

Niin, mitäs minä sille voin!

ELINA.

Päästä hänet irti. Minun tähteni!

KURKI.

No niin, sinun tähtesi! Sinulta minä en voi kieltää mitään.

ROVASTI.

Te ette siis tahdo auttaa minua hävittämään tätä vääräuskoisuuden ruttoa? Hän saa siis vapaasti levittää myrkkyänsä seurakunnan häviöksi ja vanhurskasten pahennukseksi?

KURKI.

Laukon vankilan muurit ovat vahvat. Jos hän siellä saarnaa, saa hän huutaa kohti kurkkuansa, eikä sittenkään kukaan häntä kuule.

ROVASTI.

Minä pesen käteni. Olen koettanut parastani väistääkseni turmiota kirkosta. Minä en voi muuta kuin surkutella teitä, jalo rouva, kun noin annatte hyvän sydämenne eksyttää itseänne. — Ei, kyllä minun nyt täytyy ruveta ajattelemaan kotiin lähtöä, (*Nauraa.*) ennenkuin Beata neitsyt sulkee minut oven taakse.

ELINA
(*hymyillen*).

Onko Beata neitsyt niin kova teille?

ROVASTI.

Hän on yhtä vanha talossa kuin minäkin — ja pelkää kauheasti rosvoja ja ryövärejä.

KURKI

(*säälle rengille*).

Katso, että rovasti saa hevosen.

ROVASTI.

Eihän toki — eihän toki — nyt on kaunis kuutamo.

ELINA

(*vilkkaasti*).

Ai — niin — me tulemme kaikki ajelemaan — saattamaan teitä ja katsomaan, kuinka tuo hyvä Beata neitsyt toivottaa herraansa tervetulleeksi! —

ROVASTI.

Olen hyvin kiitollinen suuresta ystävällisyydestänne.

KURKI.

Niin, sinä voit varsin hyvin mennä ajelemaan — sinä ja Kirsti. — Minun täytyy tarkastaa tätä pergamenttia, jonka hyvä rovastimme on minulle toimittanut tänä iltana. Niilo Matinpojan täytyy huomenna päivän noustessa ratsastaa viemään se herra Juhana Eerikinpojalle Hämeenlinnaan.

ELINA

(*rupeaa pukemaan päällensä, Uolevi auttaa häntä*).

Tuletko, Kirsti? Ajetaan pikimmältään edestakaisin.

KIRSTI.

Hyvä ystävä, minä olen juuri kävellyt edestakaisin kuutamossa tätä kartanon ja rannan väliä — siellä on

tosiaankin ihana ilma. Mutta voihan Uolevi tulla teitä kyytiin ja tuoda sinut sitten takaisin. Minua vähän väsyttää ja tahtoisin sillä aikaa hiukan jutella Klaun kanssa — Vääksystä. — Sinä voit varsin hyvin mennä kyytimieheksi, Uolevi. Elina tuntee itsensä kumminkin turvallisemmaksi sinun suojassasi.

ELINA.

Niin teenkin! Me olemme kyllä ennenkin ajelleet kuutamossa, me. Tule, Uolevi! (*Lähtevät.*)

KURKI.

Etkö tahtoisi tallirenkiä mukaasi?

ELINA.

En, kiitoksia! Kyllä Uolevi minusta huolen pitää. (*Menee Uolevin kanssa.*)

KIRSTI.

Pikku Elina luulee yhä olevansa Suomelassa, jossa sopii noin vain kahden kesken haaveksia kuutamossa. Hän ei ole vielä oppinut olemaan Laukon linnan emäntänä.

KURKI
(*tyytymättömänä menee ikkunan luo ja huutaa ulos*).

Elina!

ELINAN ÄÄNI.

Mitä sinä tahdot?

KURKI.

Jahka minä tulen alas sitä sanomaan. (*Menee.*)

KIRSTI
(*yksin*).

Fincken vaakuna! Se paikka on taas tuleva Flemingin vaakunalle. Hänen kuolemaansa en tahdo, mutta

väistyä hänen täytyy! Klaun täytyy tulla minun omakseni, ainoastaan minun. Mutta miten? Minä tiedän vaan sen, että minun lapseni ei saa syntyä äpäränä. Mutta verta minä en tahdo. Oh, — kyllä se muutenkin käy päinsä. Sen täytyy käydä. (*Klaus tulee.*) No, nuoret läksivät?

KURKI.

Niin tekivät. Minä lähetin Matti rengin heitä saattamaan.

KIRSTI.

Vai niin!

KURKI.

Suo anteeksi, Kirsti — pari hetkistä — minä silmäilen hiukan näitä ukon pergamentteja. Yksi päätös Maunu piispalta — niin — ja toinen Kristian kuninkaalta — hm — — ja aivan vastakkaiset — tämäpä vasta on tukalaa. — — (*Lukee edelleen. — Kirsti on vetäytynyt salin nurkkaan, josta hän lakkaamatta väijyy häntä silmillään. Klaus katsahtaa vähänväliä ylös huomaten sen ja näyttäen olevan hiukan hämillään. Kirsti vetää Uolevin kanteleen luoksensa ja lyö silloin tällöin hiljaisen säveleen.*) Ei, tämä on jotenkin kuivaa, minä sanon, että piispa on oikeassa — ja sillä hyvä. (*Heittää taas paperit pöydän alle.*)

KIRSTI.

Hm — — (*Hyräilee hiljaa.*)

KURKI.

Mitä kehtolauluja sinä siellä hyräilet?

KIRSTI.

Kehtolauluja — niin — niin — kehtolaulupa se taisi ollakin — (*Istuu.*)

(*Lyhyt äänettömyys.*)

KURKI.

Mitä sinä naurat?

KIRSTI.

Muuten vaan, tämän maailman meno on toisinaan niin lystikästä. Eikö sinusta tunnu vähän hullunkuriselta, kun me kaksi näin istumme ja juttelemme kaikessa rauhassa, sinä pergamenttiesi ääressä, minä neuloen, juuri kuin olisimme vanha nainut pariskunta?

KURKI.

Niin, vähänpä me ihmiset tiedämme, kuinka meidän kohtalomme mukaantuu.

KIRSTI.

Oletko sinä onnellinen, Klaus?

KURKI.

Olen, minä olen saanut rauhan.

KIRSTI.

Rauhan kaikista myrskyistä ja intohimoista, rauhan kaikista valtaavista tunteista, rauhan Kaarinan askeleista yöllä!

KURKI.

Kaarina lepää nyt rauhassa haudassaan. Hän on sovitettu.

KIRSTI.

Hm — minä kuulin kuitenkin hänen kulkevan viime yönä.

KURKI.

Kaarinan?

KIRSTI.

Vai lienevätkö olleet rotat — mistä minä tiedän?

KURKI.

Mitä sinä neulot?

KIRSTI.

Kurjen vaakunaa Laukon tulevalle perilliselle.

KURKI.

Laukon tulevalle perilliselle?

KIRSTI.

Niin. Eikö Elina ole sanonut sinulle, että Laukko voi odottaa perillistä?

KURKI
(*hiukan hymyillen*).

No — no — se taitaisi vielä olla kovin aikaista.

KIRSTI
(*ryhtyy koruompeluunsa*).

Mutta niipä se on kuitenkin.

KURKI
(*hypähtää ylös*).

Kirsti — mitä — sinä — tarkoitat —?

KIRSTI
(*ärsyttävän levollisena*).

Vai niin — vai ei Elina ole sitä sanonut, ja tässä istun minä ja neulon peitettä sinun lapsellesi — näetkös, Kurjen vaakuna — eikös ole kaunis? — Sinä nyt et huomaa mitään, Klaus kulta. — (*Nauraa, levittää työnsä pöydälle.*)

KURKI

(*työntää sen kiivaasti syrjään*).

Kirsti — älä nyt jaarittele joutavia — vaan sano — kuuletko. —

KIRSTI

(*hymyillen*).

No oliko se nyt niin kovin hauskaa kuulla — hyvä ystävä —?

KURKI

(*poissa suunniltaan*).

Se on siis totta — Kirsti — totta — mutta — mutta Elina ei ole sanonut siitä sanaakaan!

KIRSTI.

Hm — Klaus kulta — eihän nuori rouva noin vain juokse semmoisia asioita kertomaan — miehille.

KURKI.

— omalle miehelleen!!

KIRSTI.

No niin — minä tarkoitan heti ensi silmänräpäyksessä — sitten tietysti — —

KURKI.

Kirsti — miksi piti sinun sanoa se minulle ensin —?

KIRSTI.

Siinä tein tyhmästi — ymmärrän varsin hyvin, että minä myrkytin sinun ensimäisen suloisen ilosi — sinun täytyy antaa minulle anteeksi, rakas ystävä, että minä näin tulin sinun ja vaimosi väliin — siinä tein tyhmästi — hyvin tyhmästi —

KURKI.

Oi — jospa Elina olisi saanut kuiskata sen — mutta minkätähden hän ei ole sitä tehnyt — — joko hän on kauankin sen tiennyt?

KIRSTI.

Pari päivää. — Ehkäpä vähällä Elinalla on omat pienet lapselliset syynsä.

KURKI.

Syynsä — Herran nimessä, mitkä syyt?

KIRSTI
(*hymyillen*).

Sanoithan sinä itse, että se olisi kovin aikaista —

KURKI.

Aikaista — —

KIRSTI.

Aikaistapa kyllä — ethän sinä vielä ole ollut naimisissa kuin pari kuukautta — mutta heikoille nuorille rouville saattaa semmoista varmaankin tapahtua — arvelen minä. —

KURKI.

Oletko hullu?

KIRSTI.

Mikä sinulle nyt tuli?

KURKI
(*lyhyesti*).

Onko Elina — raskaana?

KIRSTI
(*miettii vähän, levollisesti*).

On.

KURKI.

Ja — se on — kovin aikaista —?

KIRSTI
(*kylmästi*).

Aikaistapa kyllä —

KURKI
(*äänettömyyden jälkeen*).

Ja sinä väität siis, ettei lapsi olekaan minun!

KIRSTI.

Sinun taikka Uolevin —

KURKI.

Uolevin! Sinä tarkoitat, että Elina ja Uolevi —!

KIRSTI.

Minä tarkoitan, että Elina ja Uolevi olivat kihloissa, ennenkuin lapsen vanhemmat möivät hänet rikkaalle ja mahtavalle Laukon herralle.

KURKI.

Kirsti, sinä valehtelet!

KIRSTI.

Valeh . . . Saattoihan se olla valhettakin. Totta ainakin on, että viiden kuukauden perästä Laukon oikea perillinen syntyy.

KURKI.

Viiden kuukauden perästä! Sinä valehtelet! Elinan lapsi —

KIRSTI.

Kuka puhuu Fincken halpasukuisesta äpärästä! Minä puhun Laukon oikeasta perillisestä, Klaus Kurjen ja Kirsti Flemingin jalosukuisesta pojasta.

KURKI

(*tuijottaa Kirstiin, joka taas soittaa pari säveltä*).

Kirsti —

KIRSTI.

Niin, nyt tiedät sen! Ja totta sanoit: vähän me ihmiset tiedämme, kuinka meidän kohtalomme mukaantuu. Me olemme tempautuneet irti toisistamme — me luulimme olevamme vapaat — ja me olemmekin sidotut toisiimme kahleilla, jotka ovat rautaakin vahvemmat.

KURKI.

Mitä aiot tehdä?

KIRSTI.

Älä huoli minusta. Kun ollaan rikkaita, niinkuin me, niin ostetaan helposti, mitä tarvitaan. Ostithan sinä itsellesi »valkoisen enkelin»! Minä ostan kai itselleni miehen — Uolevin esimerkiksi. Vaihtokauppaa, näetkös. Sinä sanot Uolevin lasta omaksesi, ja hän sanoo sinun lastasi omakseen. Sittenhän välinne on kuitti.

KURKI.

Kirsti, minä tunnen vastustamattoman halun kuristaa sinut!

KIRSTI.

Kurista vaan. Tapa lapsesi, niinkuin tapoit vaimosikin. Ymmärrätkö nyt, minkä tähden Kaarina taas vaeltaa öillä?

KURKI.

Syvässä ovat ne kynnet, joilla synti pitää meitä kiinni. Ne palaavat siis takaisin, nuo synkät hetket, joista jo luulin iäksi päässeeni! Tunnonvaivojen unettomat yöt, jolloin kaikki syntiset muistot heräävät ja todistavat. — — Kuuletko — kuuletko! Siellä hän kulkee taas! Kaarina! Kirottu! Elina, Elina — pelasta minut — joudu tänne, niin hän katoo!

KIRSTI.

Elina haaveksii lapsuutensa ystävän kanssa kuutamossa. Oh! Kyllähän me kaksi sen muistamme, kuinka ihania nuo rakkauden unelmissa vietetyt kuutamoyöt voivat olla!

KURKI.

Mutta Elina on viaton, teeskentelemätön lapsi! Hän ei olisi voinut salata — —

KIRSTI.

Pitäisihän Klaus Kurjen tietää, kuinka helppoa on valehdella. Kun puhuit hänelle lemmensanojasi, polttivat minun suudelmani vielä huuliasi. Näkikö hän niitä? Ei! Miksi sinä sitten olisit nähnyt Uolevin suudelmia hänen huulillaan! Nuo pyhimykset voivat olla hyvinkin taitavia.

KURKI.

Sinä valehtelet — minä tiedän että sinä valehtelet. Ja kuitenkin sinun sanasi pistävät aivoihini kuin kyyt. (*Raivokkaasti.*) Tuo vanha tuska taas! Sukuni Kaininperintö! Ilmaa — — tukehdun — — Jos saisin nähdä Uolevin verta, tuntuisi helpommalta. Sano, että he ruoskivat kerjäläistä kellarissa — hänet on saatana lähettänyt — hän uhkasi tulla liekissä ja salamassa. — Sytyttäkää

tuleen nuo lappalaiskodat — repikää ne alas —. (*Raastaa auki takkinsa.*) Ulos kaikki perkeleet, jotka palavat täällä sisässä. (*Vaipuu tainnoksiin.*)

KIRSTI.

Hänen vanha kohtauksensa — Kurkien Kaininperintö. Nojaa päätäsi minuun. Noin. Kyllä se menee ohi. Niinkuin aina ennenkin. Valoisat hetket ovat Elinaa varten, mutta minun luokseni täytyy sinun tulla, kun mielesi käy kovin raskaaksi. Tuntuuko sinusta nyt paremmalta?

KURKI.

Tuntuu — vähän!

KIRSTI.

Klaus parka — yhden naissydämen minä tiedän, jossa ei ole ollut kenenkään muun kuvaa kuin sinun. Sen sydämen sinä hylkäsit. — Kun ajattelen, kuinka kaikki olisi voinut olla toisin! Minä olisin ollut sinun puolisosi. Poika, jonka synnytän, olisi ollut vapaasukuinen päällikkö. Väkevä kuin Kurki, kaunis kuin Fleming! Hän olisi sovittanut kaikki, hän olisi tehnyt meidät hyviksi ja viattomiksi. Hän olisi ollut uljas, rohkea, ylevämielinen sankari! Onhan minun sukulaiseni Kaarle Knuutinpoika vain suomalainen ritari, ja hänestä on kumminkin tullut Ruotsin kuningas. Mitä hän on saavuttanut, sen saattaisi meidänkin poikamme saavuttaa.

KURKI.

Minä olen rikkonut sinua vastaan, Kirsti, minä tunnen sen! Mutta sinun poikasi — minä tahdon kasvattaa hänet — se on minun oikeuteni.

KIRSTI.

Oikeutesi sinä menetit sinä yönä, jona annoit minun yksinäni maata tuolla ovella sairaana, mielipuolena. — Klaus, matkusta pois pariksi päiväksi, rauhoittuaksesi — tahdotko, että minä jään tänne siksi kuin sinä tulet takaisin?

KURKI.

Niin — jää — mutta Uolevin täytyy lähteä —

KIRSTI.

Hän lähtee — Vääksyyn. Katso minuun nyt — kas noin. — Nyt menemme heitä vastaan. Ole levollinen ja vahva — minähän tässä kuitenkin raskaimman kuorman kannan. — He tulevat. (*Elina ja Uolevi tulevat.*)

ELINA.

Oi, mikä ihana matka meillä on ollut yhdessä!

KURKI.

Sinulla ja Uolevillako?

ELINA.

Niin. Me olemme kiitäneet niinkuin siivillä. Se on ollut ihanaa. Aivan kuin Suomelassa ennen. Mutta hyvissä ajoinpa me tulimme kotiin, siellä ulkona nousee par'aikaa paha myrsky. — Mutta sinä näytät niin kalpealta — oletko sairas? (*Klaus on vaiti.*) Kirsti, mitä tämä merkitsee?

KIRSTI.

Onko tämä sinulle uutta? Oh, kyllä sinä siihen vielä saat tottua!

ELINA.

Kaikkien pyhimysten nimessä, vastaa minulle.

ERÄS PALVELIJA.

Mestari Baltasar käskee sanoa, että illallinen on valmis.

ELINA.

Etkö tule, Klaus?

KURKI
(*vastaamatta*).

Kaksi hevosta on satuloitava. Minä ratsastan vielä ulos tänä yönä.

ELINA.

Tänä yönä — minne?

KURKI.

Kyllä sinä sen ajoissa saat tietää.

ELINA.

Mutta siellä nousee myrsky. Et saa lähteä nyt! Ja sinä näytät niin synkältä! Klaus! Klaus! Katso minuun!

KURKI.

Mene illalliselle! Mene Uolevin kanssa!

KIRSTI.

Anna hänen olla! Pyytämisestä se vaan pahenee! Tule!

ELINA.

Kiitos, Kirsti! Oi, mihin joutuisinkaan, jos et sinä olisi täällä!

(*Kirsti, Uolevi, Elina menevät.*)

KURKI.

Vielä tänä yönä tuon papin tänne. Elina saa pyhällä ehtoollisella todistaa, että lapsi on minun. Jos hän

epäilee, niin hylkään minä hänet, ja Kirstin poika on tuleva perillisekseni. Mutta jos taas Elina uskaltaa sen tehdä, niin voi sinua, Kirsti Fleming! (*Menee kiivain askelin.*)

TALLIRENKI.

Hevoset ovat satuloidut. Mihinkä me ratsastamme?

KURKI.

Vesilahden pappilaan. Sinä saat jäädä sinne. Rovasti seuraa minua takaisin sinun hevosellasi.

Esirippu.

SEITSEMAS KUVAELMA.

Elinan huone Laukossa. Ilta. Myrsky ulkona.

ELINA.

Oih! kuinka levoton olen tänä iltana — tämä on niin kummallista! — En ymmärrä, miten kaikki tuntuu niin oudolta. — Mitähän tapahtunee vielä tänä yönä! (*Äänettömyys.*) Huh! kuinka myrsky raivoaa — tuntuu aivan kuin joku kävelisi tuolla ylhäällä. —

KIRSTI.

Etkö tiedä että Laukossa kummittelee?

ELINA.

Ken kummittelee?

KIRSTI.

Kuolleet.

ELINA.

Kuolleet lepäävät haudoissaan.

KIRSTI.

Luuletko kaikkien Laukon pahojen töiden mahtuvan hautoihin?

ELINA.

Minnekähän lienee Klaus ratsastanut, tässä kauheassa ilmassa —? Hän oli varmaankin sairas lähtiessään.

KIRSTI.

Kenties hän vaan on nauttimassa raittiimpaa ilmaa. Klaus ei pysy alallaan, kun hänen entinen hurjuutensa palaa.

ELINA.

Eikö sinustakin hän ollut hyvin kummallinen —? Minä oikein pelkäsin häntä. Kuule, Kirsti, sinä kun tunnet hänet entiseltään, sano mikä Klauta vaivaa.

KIRSTI

(*äänettömyyden jälkeen*).

En tiedä. Kaikilla Kurjen suvussa on pisara hulluutta veressään. Se kuohahtaa joskus, myrkyttää silloin joka valtimon. Etkö tiedä että Klauta, kuten koko hänen sukuaan, vaivaa raivotauti! Oh! minä en ole yhtä enkä kahta yötä valvonut hänen luonaan. Sinulle se käy raskaaksi — mutta minä voin —

ELINA.

Onko Kurjen suvussa kaikilla tuollainen tauti?

KIRSTI.

On — kaikilla. Sinun lapsesi perii sen kyllä myöskin. (*Äänettömyys.*)

ELINA.

Oliko Klaun isä sellainen kuin kerrotaan?

KIRSTI.

Klaun isäkö?! Oli. Vieläpä hänen isäinsä isätkin — läpeensä koko suku. Klaun isä oli toki kaikista kauhein. Kaksikymmentä vuotta takaperin oli Laukossa sellainen elämä — hm — ettei kukaan siivo neito vapaaehtoisesti — —

ELINA.

Älä puhu siitä!

KIRSTI.

Sinä tahdot olla Kurkia, etkä tahdo tuntea sukuasi. Näetkös, se juuri erottaakin meidät korkeasukuiset teistä muista, että meillä on kaikki suurellista, yksin rikoskin. Oletko huomannut pilkkua tuolla nurkassa? Se näyttää veriseltä. Tahdotko kuulla tarinan siitä? Eräänä iltana oli Rikolan kylässä häät. Tapansa mukaan oli vanha Matti herra huovineen ryöstöretkillään ja sattui häätaloon. Morsian temmattiin tanssin pyörteestä ja tuotiin Laukkon. Sulhanen kun asettui vastakynteen, sai sidottuna loikoa tässä huoneessa, tuossa juuri, ja kuulla miten hurjasti salissa elämöitiin. Sitten kun — — No niin! Matti herra murhasi pojan tuolla ja tanssi morsiamen kanssa koko yön. Aamulla oli tyttö hourupäinen.

(*Käy kova tuulenkohina.*)

ELINA

(*painaa päänsä käsiinsä*).

Kauheata!

KIRSTI.

Kansa kertoo vanhan Matti herran tällaisina myrskyöinä kiertävän Laukkoa ratsullaan.

ELINA

(*katsoo äkkiä ylös*).

Mutta Klaushan ei ole asunut Laukossa. Hänhän on kasvatettu setänsä luona Turussa. Kun hän tuli tänne, meni hän heti naimisiin Kaarinan kanssa.

KIRSTI

(*ajatuksissaan*).

Niin — meni naimisiin Kaarinan kanssa.

ELINA
(*tekeytyy iloiseksi*).

Klaun poissa ollessa istuitte kai usein täällä yhdessä lavertelemassa — sinä ja Kaarina?

KIRSTI.

Niin teimme. Kaarina istui sinun tuolillasi. Tämä on minun vanha paikkani.

ELINA.

Tässäkö —? (*Nousee ja muuttaa paikkaa.*) Tuntuu niin kamalalta istua siinä tänä iltana. (*Katselee sitä.*) Ajattelepas, jos Kaarina nyt tulisi istumaan siihen!

KIRSTI.

Sellaista on tapahtunut — kuolleet ovat lemmenkateita.

ELINA.

Oi, jospa minullakin olisi sisko! Hän asuisi kanssani täällä. — Etkö pitänyt paljon hänestä?

KIRSTI
(*ajatuksissaan*).

Kaarinastako?

ELINA.

Mahtaako Klaus usein ajatella häntä?

KIRSTI.

Kaarinaa? —

ELINA.

Rakastiko hän paljon häntä.

KIRSTI.

Klausko? —

ELINA.

Olivatko he hyvin onnelliset?

KIRSTI.

Klaus ja Kaarinako?

ELINA
(*hiljaa*).

Onko totta, että Kaarina käyskentelee tuolla ylhäällä?

KIRSTI.

Sinä saat kyllä nähdä hänet.

ELINA.

Vihanneeko hän minua, kun menin Klaun kanssa naimisiin?

KIRSTI.

Kuolleet vihaavat aina.

ELINA.

Minä niin pelkään — häntä — Kaarinaa. Kirsti! Voineeko Klaus koskaan unohtaa häntä?

KIRSTI.

Unohtaa! Ei!

ELINA
(*kiivaasti*).

Niin. Kauheata olisikin jäädä ihan unohduksiin kuoltuaan.

KIRSTI.

Kauheampaa vielä eläessä! Sitäkin täytyy kärsiä.

ELINA.

Sanotpa tuon aivan kuin olisit itse kokenut sitä.

KIRSTI.

Ehkä olen kokenutkin. Jokainen nainen saa tuntea sitä surua ennemmin tai myöhemmin — kukaan ei voi sitä karttaa.

ELINA.

Eikö kukaan?!

KIRSTI.

Ei. Ei kukaan.

ELINA
(*hyväilee häntä*).

Kirsti parka!

KIRSTI.

Älä koske minuun! (*Elina aikoo palata tuolilleen, mutta muistaa sen olevan Kaarina-vainajan paikan, väistyy, istuutuu lattialle Kirstin luo.*) Tahdotko kuulla? Minulla oli sisar — Sigrid. Sinä et ole nähnyt häntä. Me asuimme silloin Kuitiassa. Vuorentaustan kartanossa oli ritari — hm! — Horn, jota Sigrid rakasti. Niin, sekä Sigrid että minä. — Mitä kertoisinkaan? — Sigrid joutui kihloihin hänen kanssaan. Silloin päätin, että ritari, mistä hinnasta tahansa, kuitenkin tulisi omakseni. (*Käy ympäri huoneen.*) Ja minä voitin hänet. Sigrid sai rintataudin ja kuoli. Kansa sanoo minun ottaneen hänet hengiltä — —

(*Äänettömyys.*)

ELINA
(*kuiskaa*).

Antoiko Sigrid sinulle anteeksi ennen kuolemataan?

KIRSTI.

Ei. Hänhän kummittelee Kuitiassa.

ELINA.

Joku liikkuu käytävässä.

KIRSTI

(*kuuntelee. Menee avaamaan oven*).

Ken siellä?

UOLEVI

(*salissa*).

Eräs rauhaton yön ritari.

ELINA

(*iloisesti*).

Uolevi!

UOLEVI.

Luulin naisten jo menneen levolle.

ELINA.

Ei vielä. Tule sisään! Hyi, kuinka sinä säikytit meitä.

UOLEVI

(*tulee rintahaarniska käsivarrella*).

Antakaa anteeksi! Tahdoin vaan katsoa haarniskaani. Se jäi tänne viime kerralla. Aion ottaa sen mukaani Vääksyyn.

ELINA.

Istu hetkinen täällä! Nyt on niin hirveä myrsky.

UOLEVI.

Niin on. Kaikki peikot ovat irroillaan tänä iltana. Rajuilma vonkuu nurkissa, ikäänkuin vanhalla Laukolla olisi viimeinen yö käsissä.

ELINA.

Missähän lienee nyt Klaus?

UOLEVI

(*panee haarniskan pöydälle ja istuu*).

Sanottiin hänen menneen pappilaan. Kumma kun tähän on tullut ruostetta. Minäpä hankaan sen pois, tehdäkseni jotain.

ELINA.

Sitten hän varmaankin tulee kotia yöllä. Minä olenkin niin pelännyt tänä iltana — kun Klaus on ollut poissa. Teemmekö tulen? Täällä on kylmä mielestäni.

UOLEVI.

On kyllä täällä vähän kylmä.

ELINA.

Jos lienee vaarallista tällaisella tuulella. Mutta pannaan vaan pari puuta. Tulee paljon valoisampi ja hauskempi, kun valkea räiskyy.

UOLEVI.

On ruvennut satamaan — ei tee mitään. Minä käsken tuomaan puita.

KIRSTI.

Jää sinä Elinan luo. Kyllä minä menen. — (*Menee.*)

ELINA.

Uolevi! Sinä et saa mennä pois, ennenkuin Klaus tulee. Tiedätkö — minä pelkään Kirstiä.

UOLEVI.

Kirsti näyttää vähän raskasmieliseltä tänä iltana. Se on kai myrskyn tähden.

ELINA.

Minä pelkään, että hän on häijy.

UOLEVI.

Kova hän on — —

ELINA.

Tiedätkö — hän — — Minulla on väliin omituinen aavistus, että hän vainoo minua.

UOLEVI
(*hymyilee*).

En minä sitä usko. Sinä olet levoton — näytät peljästyneeltä — ehkä puhelitte jostakin kamalasta — sinä ja Kirsti? Laukosta on kyllä tarinoita.

ELINA.

Niin — Laukosta on kyllä tarinoita — jotain varmaan tapahtuu tänä iltana.

KIRSTI
(*tulee*).

Tytöt istuvat ja kertovat kummitusjuttuja siellä alhaalla. Ovat jo vallan pyöräpäisiä. — Eikö ruoste tahdo lähteä? Sinulla on liian pehmeät hyppyset. Haavoita sormeasi ja tiputa verta päälle — sitten lähtee helpommin.

ELINA.

Sinä olet hirveä, Kirsti, lopeta jo!

KIRSTI.

Niin ainakin sanotaan. Annapas tänne se! — Tämähän onkin veripilkku!

ELINA.

Olethan oikein todella hirveä tänä iltana.

KIRSTI.

Ai — nyt tiedän. Klaus oli lainannut tämän viime Keuruunmatkalleen. Siellä hän huvitteli itseään polttamalla kokonaisen lappalaiskylän.

(*Tuulee kovin.*)

ELINA.

Uolevi, vie se pois saliin!

(*Uolevi vie haarniskan saliin ja tulee takaisin. Kirsti vaipuu ajatuksiinsa ja Elina on vaiti. — Äänettömyys.*)

KIRSTI

(*nytkäyttää itseään*).

Oi toki! Minä sanon kuten Elinakin: mitä mahtaa tapahtua tänä iltana?

ELINA

(*katkerasti*).

Olen koko illan nähnyt, ettet ole iloinen.

KIRSTI

(*synkästi*).

En todellakaan — tapani mukaan en.

LYYLI

(*tuo puita. Hän pelkää ja katsoo taaksensa saliin*)

Hyi mimmoinen ilma tuolla ulkona on!

ELINA.

Pane ainoastaan pari puuta — tuulee niin — ettei pääse tuli irti. (*Äänettömyys.*) Vuorentausta! — Kuka puhui Vuorentaustasta? — Vai niin — ei se ollut mitään. — —

UOLEVI.

Sinä muistelet laulua Signild rouvasta ja nuoresta Bertilistä.

ELINA
(*hyräilee muistellen*).

Myrsky-syysyönä poroksi he poltti kartanon. —
Vuorentaustalla ruusut kasvaa. —
Niin Bertilin kanss' Signild rouva läksi kuolohon. —
Vaan nyt kuihtunehet ovat ruusut kaikki. —

Todellakin — siellähän se oli — — oi, miten tuntuu raskaalta täällä rinnan alla! (*Äänettömyys.*) Minulla on kummallinen tunne, ihan kuin kuolisin tänä yönä!

LYYLI.

Kaikki pyhät varjelkoot!

ELINA.

Lähetä hakemaan pappia! Kummallista ettei Laukossa ole kotipappia!

LYYLI.

Olihan täällä maisteri Abraham Jacobi, mutta hän lähetettiin pois puoli vuotta takaperin, kun ei tahtonut antaa ritarille synninpäästöä.

ELINA.

Minkätähden hän ei tahtonut antaa Klaulle synninpäästöä?

LYYLI
(*katsoo Kirstiin*).

Sitä — sitä en uskalla sanoa.

KIRSTI.

Ole vaiti tuhmine puheinesi! Etkö näe kuinka peljästytät emäntääsi! Mene!

ELINA.

Älä! Jää tänne! Lyyli! sinä olet aina ollut minulle uskollinen! Jos minulle jotain tapahtuu — tervehdi äitiäni!

LYYLI.

Voi, voi sentään, että teillä on sellainen sieluntauti! Nyt tiedän. Haettakaapa se kerjäläinen tuolta alhaalta kellarista. Hän on parantanut monta sairasta sielua. Oi, rakas emäntäni, kuulkaa häntä, niin sielunne paranee ihan varmaan.

ELINA.

Niin — kerjäläinen! Hän sanoo: autuaat ovat hengellisesti vaivaiset. — Mene heti sanomaan Matti Niilonpojalle, että hän tuo kerjäläisen tänne.

LYYLI

(*menee, mutta pysähtyy peljästyneenä ovelle*).

KIRSTI.

(*ankarasti*).

Mitä odotat? Mene!

LYYLI

(*nyyhkii*).

Minä en tohdi mennä tuon käytävän läpi —

KIRSTI.

Mitä tuhmuutta se on! (*Kuuluu ankara tuulenpuuska.*)

LYYLI.

Huuh! vanha Matti herra ratsastaa Laukon ympäri.

UOLEVI.

Minä saatan sinua —

LYYLI.

Ei Uolevi herran sitä tarvitse, jos saan jättää oven auki. (*Menee. Parin silmänräpäyksen kuluttua kuuluu hirveä hätähuuto. Lyyli syöksyy sisään kauhistuneena ja heittäytyy Elinan jalkoihin.*) Apua, apua!

ELINA.

Mikä sinun on?

LYYLI.

Kaarina rouva — rouva Kaarina on käytävässä — tuli portaita alas ja meni voudin kamariin — luulen — aivan valkoisissa — huh, huu, uu!

ELINA
(*hyväilee häntä*).

Kaarina rouva on kuollut — rakas lapsi.

KIRSTI.

Lakkaa pelottelemasta rouvaa tuhmuuksillasi! Tule pois! Minä saatan sinua.

LYYLI
(*syleilee kauhistuneena Elinan polvia*).

Ei, ei! — En teidän kanssanne! En! En Kirsti neidin kanssa. En teidän kanssanne! Tehän olette surmannut Kaarina rouvan —

KIRSTI
(*kiivaasti*).

Vaiti! Nouse ylös! Jos sisarellani ei ole lepoa haudassaan, niin kohdatkoon minua! Tule kanssani! (*Taluttaa Lyylin ulos väkisin.*)

(*Äänettömyys*).

ELINA

(*ankarasti*).

Uolevi, onko Kirstillä ollut sisko — Sigrid?

UOLEVI.

Mitä tarkoitat? Luulenpa että oli, — vaan kuoli lapsena.

ELINA

(*hurjasti*).

Minkätähden Lyyli ei tahtonut mennä Kirstin kanssa —? Miksi hän sanoi, että Kirsti on surmannut Sigridin — Kaarinan? — Vastaa! —

UOLEVI

(*on vaiti*).

ELINA.

Sinä vaikenet, Uolevi! Ei se ollut Sigrid, vaan Kaarina ja Klaus. Hän on sanonut minulle kaikki —

UOLEVI

(*tulisesti*).

Onko Kirsti sanonut?

ELINA.

On, on — kaikki, kaikki! (*Kirsti tulee.*) Kirsti! Klautahan olet rakastanut salaisesti.

KIRSTI.

Sinä tiedät sen? Hyvä, kun tiedät! Ja nyt kun tiedät, väisty tieltäni!

ELINA.

Sinunko tieltäsi? Klaus on minun!

KIRSTI.

Klaus on minun! Hän oli minun, ennenkuin sinä näitkään häntä, ja minun hän on oleva. Koko hänen olentonsa kuuluu minulle. Minä otin hänet Kaarinalta — minä otan hänet sinultakin. Oi, en tahdo sinulle pahaa, Elina! Sinä kun olet niin lempeä, niin hurskas, mitenkä sinulla on sydäntä ryöstää toiselta hänen elämänsä, hänen kunniansa! Luovu hänestä, niin voimme vielä kaikki tulla onnellisiksi! Sinä et rakasta häntä, sinä rakastat Uolevia. Olihan hän sinun ensimäinen rakkautesi — ja nainen rakastaa vaan yhden kerran! Paetkaa! Minä suojelen teitä, minä yhdistän teidät. Ottakaa minun Vääksyni! Mutta paetkaa, paetkaa!

ELINA.

Sinä puhut kuin jalkavaimo! Nainena ntaa sydämensä vaan yhden kerran. Minun sydämeni on Klaun. Pois ko distani! Sinun rakkautesi saastuttaa sitä.

KIRSTI.

Minäkö pois Laukosta!? Elina Fincke! sinä poistut, enkä minä. — Millä oikeudella sinä tulit tänne? Millä oikeudella tunkeuduit meidän väliimme? Tiedä, Elina Fincke, että lapsi, jota kannan rintani alla, on Kurjen. Se on vanhempi sinun lastasi. Ymmärrätkö? Siis olen minä hänen oikeutettu puolisonsa, sinä hänen jalkavaimonsa! Pois! sanon minä! Pois Laukosta! Pois! Minä en tahdo jakaa — — Väisty, sinä halpasukuinen Fincke! Tuolla käy tie Suomelaan! Ota rakastajasi mukaasi! Parempi sinulle olisi Nokian kosken kuumimmassa pyörteessä kuin minun vihani vallassa! Pois, vielä tänä yönä, tänä hetkenä! Jos et mene, saatat minut raivotyöhön, josta seuraa turmio meille kaikille.

ELINA.

Suojele minua, Uolevi! Hän tahtoo tappaa minut kuten Kaarinankin.

UOLEVI.

Älä pelkää! Minä suojelen sinua! (*Sulkee hänet syliinsä.*)

KURKI

(*tulee rovastin ja aseenkantajan seurassa. Seisahtuu hetkeksi ja tarkastaa Uolevia, joka pitää Elinaa sylissään*).

KIRSTI.

Klaus! Tuossa näet!

KURKI

(*karjaisee. Juoksee esille ja lävistää Uolevin. Nostaa Elinan korkealle ilmaan ja paiskaa lattiaan. Kirsti juoksee nurkkaan, osoittaen kurjaa pelkuruutta. Elina liikuttaa itseään vähän*).

ELINA.

Klaus! Sinun lapsesi — sinun — — (*Kuolee.*)

ROVASTI.

Kaikkien pyhien nimessä! mitä olette tehnyt?

KURKI.

Tieltä, pappi! — Kirsti! sinä pelkäät — sinä pakoilet minua. — Oletko valhetellut?

KIRSTI.

Olen.

KURKI.

Voi sinua, kirottu! (*Syöksyy hänen päällensä, mutta väki, joka tulee, estää sen. Hän vaipuu Elinan ruumiin viereen. Lyyli, kerjäläinen ja Matti Niilonpoika tulevat. Katselevat kauhuissaan mitä on tapahtunut.*

LYYLI

(*Elinan ruumiin vieressä*).

Voi, voi! Minun rakas emäntäni!

UOLEVI

(*avaa silmänsä ja katsoo Kurkea*).

Vuoden perästä Jumalan tuomiolle!

KURKI.

Lapseni! vaimoni! Vuoden perästä Jumalan tuomiolle! Pelasta minut, pappi! Ota Laukko kirkolle! Kirjoita Roomaan! Auta, auta! Minä olen kadotettu.

KERJÄLÄINEN.

Niin — kadotettu!

KURKI.

Tuomionenkeli! Voi minua!

KERJÄLÄINEN.

Niin. Tuomiopäivä on tullut. Loppunut on armon aika. Ja kosto kohtaa tätä petollisen irstasta, ylpeätä sukua. — Kuulkaa, te maan mahtavat! Te olette vuodattaneet viatonta verta, ja nyt teille kostetaan isäinne ja esi-isäinne synnit. Henkeni silmä katsoo kauas, ja verisenä kajastaa etäisyyden ranta. Näen liekkien syövän tämän kartanon, joka on nähnyt niin monta rikosta, niin paljon kyyneleitä. Mahtavasta Laukosta ei jää kiveä kiven päälle. Ja Laukon ylpeä isäntä harhailee mieletönnä talonsa raunioilla. Niin, Klaus Kurki, viheliäisenä ja sairaana kierittelet sinä madon lailla maassa. Ja kerjäät kuolemata vapauttajaksesi. Mutta kuolema karttaa sinua. Ja tuskissasi etsit sitä Vesilahden syvänteistä.

ROVASTI.

Herkeä, kauhun mies!

KERJÄLÄINEN.

Ja sinä Kirsti Fleming! Sinäkään et karta koston kättä. Se lapsi, jota kohdussasi kannat, syntyy hengetönnä.

KIRSTI.

Niin. Minä tunsin, kuinka Elinan kuolonkorina tappoi sen. Isä, muserra minut, polje minut jalkojesi alle, tuota tuskaa ja kyyneleitä, kuljeta minua ohdakkeista tietä. Mutta opeta minua katumaan, katumaan, katumaan!

KERJÄLÄINEN.

Sinä olit ylpeä. Opi nöyrtymään. Sinä korskeilit silkissä ja kullassa. Pukeudu nyt säkkiin ja tuhkaan. Sinä nauroit nautinnon iloissa. Itke nyt synnin surussa. Sinä epäilit. Opi nyt uskomaan. Sinä rakastit lihan hekumaa — opi nyt rakastamaan ristiä. Ja kun näin olet maailman silmissä tomuun tallattu, niin silloin nostan sinut ylös ja pesen sielusi puhtaaksi karitsan veressä.

KIRSTI.

Niin. Tue minua. Rukoile puolestani. Opeta minua — Sano, mitä pitää minun tekemän?

KERJÄLÄINEN.

Ensi työksesi: hoida tuota onnetonta. Etkö näe että hän jo on mielipuoli —

KIRSTI

(*nöyrästi*).

Klaus! Rukoile kanssani. Etkö tunne minua!

KURKI.

Tunnen — tunnen — Sinä olet Kaarina Fleming, ja tämä on sinun lapsesi — Kaarina Fleming — Kaarina Fleming!

Esirippu.

HINTA 2: 50.

